

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101004/I/2020/36086129772100868

DAŇOVÉ PRÍJMY V ROZPOČTOCH
VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101004/I/2020/36086129772100868

DAŇOVÉ PRÍJMY V ROZPOČTOCH
VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV

Diplomová práca

Študijný program: Verejná správa a regionálny rozvoj
Študijný odbor: Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko: Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja
Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Elena Žárska, CSc.

2020

Bc. Laura Kolmačková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: máj 2020

.....

(podpis študenta).

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela poďakovať prof. Ing. Elena Žárska, CSc. vedúcej diplomovej práce. Za odborné vedenie, pripomienky, cenné rady, ochotu, čas a všetku pomoc počas celého písania diplomovej práce.

ABSTRAKT

KOLMAČKOVÁ, Laura: *Daňové príjmy v rozpočtoch vyšších územných celkov*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja. – Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Elena Žárska, CSc. – Bratislava: NHF EU, 2020, 73 s.

Práca analyzuje a porovnáva stav a vývoj príjmov vyšších územných celkov so zreteľom na daňové príjmy od roku 2005, kedy sa začala realizovať fiškálna decentralizácia vo vzťahu k územným samosprávam. Cieľom diplomovej práce je analyzovať tvorbu daňových príjmov pri kvantifikácii vplyvu jednotlivých kritérií so zreteľom na koeficient, ktorého účelom je vyrovnanie rozdielov v príjmoch vyšších územných celkov SR v období od roku 2005 až do roku 2018.

Práca je rozdelená do 6 kapitol a 5 podkapitol a obsahuje 12 tabuliek, 10 grafov a 1 obrázok a 2 prílohy. Jedna príloha obsahuje znenie zákona, z ktorého práca vychádzala, v druhej prílohe je 18 tabuliek s výstupnými údajmi pre analytickú časť práce. Prvá kapitola sa venuje súčasnej problematike doma a v zahraničí. Prvou podkapitolou je vývoj a pôsobnosť územnej samosprávy na území Slovenskej republiky. Druhou podkapitolou je financovanie územnej samosprávy a nový model financovania od roku 2005, na ktorý je zameraný aj cieľ práce. Posledná podkapitola sa venuje samosprávam v krajinách Európskej únie a hlavne ich financovaniu. V práci sú uvedené krajiny, ktoré majú rovnaký model územnej samosprávy ako je na Slovensku. Súčasťou výsledkov práce je analýza príjmov rozpočtov vyšších územných celkov na Slovensku v období od roku 2005 až do roku 2018, kritéria rozdeľovania daňových príjmov a vplyv koeficientu horizontálneho vyrovnania a návrh pre ďalší vývoj daňových príjmov a vyrovnanie rozdielov medzi daňovými príjmami jednotlivých vyšších územných celkov.

Kľúčové slová: príjmy, daňové príjmy, vyššie územné celky, samosprávne kraje, koeficient

ABSTRACT

KOLMAČKOVÁ, Laura: *Tax revenues in the budgets of higher territorial units*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Public Administration and Regional Development. – Thesis supervisor: prof. Ing. Elena Žárska, CSc.. – Bratislava: NHF EU, 2020, 73 p.

This paper analyzes and compares the state and development of revenues of higher territorial units regarding to tax revenues since 2005, when fiscal decentralization in relation to local self-governing regions began. The aim of the paper is to analyze the generation of tax revenues in quantifying the impact of individual criteria with respect to the coefficient, the purpose of which is to compensate for differences in revenues of higher territorial units of the Slovak Republic in the period from 2005 to 2018.

The paper is divided into 6 chapters and 5 subchapters and contains 12 tables, 10 graphs, 1 picture and 2 appendices. One appendix includes the wording of the law on which the paper is based, the second appendix contains 18 tables showing output data for the analytical part of the paper. The first chapter deals with current issues at home and abroad. The first subchapter describes the development and scope of local self-governing regions in the Slovak Republic. The second subchapter is about the financing of local self-governing region and the new model of financing since 2005, which is also in the focus of the paper. The last subchapter deals with local self-governing regions in the countries of the European Union and especially with their financing. The paper presents countries that have the same model of local self-governing as in Slovakia. The results include an analysis of budget revenues of higher territorial units in Slovakia in the period from 2005 to 2018, criteria for distribution of tax revenues and the impact of horizontal balance coefficient and a proposal for further development of tax revenues and settlement of differences between tax revenues of individual higher territorial units.

Key words: revenues, tax revenues, higher territorial units, local self-governing regions, coefficient

Obsah

Úvod.....	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Vývoj a pôsobnosť územnej samosprávy na území Slovenskej republiky	11
1.2 Financovanie územnej samosprávy a nový model financovania od roku 2005...	17
1.3 Samosprávy a ich financovanie v krajinách Európskej únie	30
2 Cieľ práce.....	46
3 Metodika práce a metódy skúmania	47
4 Výsledky práce.....	48
4.1 Príjmy rozpočtov vyšších územných celkov SR za roky 2005 až 2018	48
4.2 Kritériá rozdeľovania daňových príjmov a vplyv koeficientov horizontálneho vyrovnávania.....	55
5 Diskusia.....	62
6 Záver	65
Zoznam použitej literatúry	66

Zoznam obrázkov, tabuliek, grafov a príloh

Tabuľka č.1: Nový model financovania územnej samosprávy

Tabuľka č.2: Koeficienty horizontálneho vyrovnávania VÚC

Tabuľka č.3: Koeficient na výpočet podielu vyššieho územného celku na výnose dane

Tabuľka č.4: Porovnanie na základe rozsahu verejných služieb v krajinách Európskej únie s dvojstupňovým členením územnej samosprávy

Tabuľka č.5: Celkové príjmy na obyvateľa v € podľa jednotlivých VÚC

Tabuľka č.6: Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch v %

Tabuľka č.7: Daňová sila na obyvateľa v €

Tabuľka č.8: Miera sebestačnosti v tvorbe príjmov

Tabuľka č.9: Počet obyvateľov za jednotlivé v kraje v sledovanom období

Tabuľka č.10: Koeficient horizontálneho vyrovnávania vo VÚC za sledované obdobie

Tabuľka č.11: Daňové príjmy na obyvateľa vo VÚC za sledované obdobie v €

Tabuľka č.12: Východiskové štatistické údaje a podiel VÚC na výnose DPFO k 1.1.2018

Graf č.1: Kritéria delenia prostriedkov medzi VÚC

Graf č.2: Celkové príjmy na obyvateľa v €

Graf č.3: Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch v %

Graf č.4: Daňová sila na obyvateľa v €

Graf č.5: Miera sebestačnosti v tvorbe príjmov

Graf č.6: Vývoj počtu obyvateľov za jednotlivé v kraje v období 2005 až 2018

Graf č.7: Vývoj koeficientu horizontálneho vyrovnávania vo VÚC v období rokov 2005 až 2018

Graf č.8: Vývoj daňových príjmov na obyvateľa VÚC v období rokov 2005 až 2018

Graf č.9: Percentuálny podiel daňových príjmov na celkové príjmy za roky 2005 až 2018

Graf č.10: Percentuálny podiel počtu obyvateľov na celkový počet obyvateľov za roky 2005 až 2018

Obrázok č.1: Vzorec pre samosprávne kraje na výpočet podielu na dani z príjmov fyzických osôb

Príloha č.1: Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky

Príloha č.2: Údaje zo Záverečných účtov vyšších územných celkov. Príjmy celkom, bežné príjmy spolu, bežné daňové príjmy, bežné nedaňové príjmy, bežné granty a transfery, kapitálové príjmy spolu, kapitálové príjmy nedaňové, kapitálové granty a transfery, príjmové finančné operácie.

Zoznam skratiek a značiek

BBSK - Banskobystrický samosprávny kraj

BSK - Bratislavský samosprávny kraj

KSK - Košický samosprávny kraj

NSK - Nitriansky samosprávny kraj

TSK - Trenčiansky samosprávny kraj

TTSK - Trnavský samosprávny kraj

VÚC - Vyšší územný celok

PSK - Prešovský samosprávny kraj

ŽSK - Žilinský samosprávny kraj

Úvod

Územné členenie samosprávy bolo pôvodne od roku 1990 len na úrovni obcí, obec tvorila základ územnej samosprávy na Slovensku. Až neskôr v roku 2000 sa v novele ústavy prvý krát objavil pojem vyššie územné celky, ktorý bol aj bližšie špecifikovaný o podrobné ustanovenia, čo to vyšší územný celok je, načo slúži a aké má kompetencie. Hlavným dôvodom vzniku druhej úrovne samosprávy na úrovni regiónov bola potreba dôslednejšej decentralizácie. Na Slovensku máme 8 takýchto vyšších územných celkov alebo tzv. samosprávnych krajov. Jednotlivé kraje hospodária samostatne, s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Samospráva je subsystémom verejnej správy, ktorá má svoje vlastné kompetencie, na základe ktorých zabezpečuje určité úlohy pre obyvateľov na území kraja. Od roku 2005 sa na Slovensku začal uplatňovať nový model financovania územnej samosprávy. Do roku 2005 boli príjmami vyšších územných celkov len transfery zo štátneho rozpočtu. Na základe zmeny a nového modelu financovania územnej samosprávy sa od roku 2005 posilnili vlastné príjmy samosprávnych krajov a zmenil sa spôsob rozdeľovania podielu na daniach v správe štátu. Nový systém financovania viedol k tomu, že významným príjmom vyšších územných celkov sa stal výnos daní z príjmov fyzických osôb. Samospráva síce sama rozhoduje o použití týchto daní, nemôže ale ovplyvniť základ dane a ani sadzbu dane, pretože ich aj naďalej vyberá štát a vykonáva ich správu. Štát síce garantuje presun finančných príjmov z daní percentuálnym podielom daní do územnej samosprávy, ale ten prebieha na základe nariadenia vlády a to určenými šiestimi kritériami a prepočítacím koeficientom. Spomínaný koeficient horizontálneho vyrovnávania mal pôvodne vyrovnávaciu funkciu pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov do krajov.

Pre túto funkciu je dôležité zhodnotiť stav príjmov, hlavne daňových ako sa vyvíjal v jednotlivých vyšších územných celkoch a aj navzájom medzi nimi od spomínanej dôležitej zmeny v roku 2005. Základom tejto analýzy sú údaje o príjmoch v jednotlivých vyšších územných celkoch zo záverečných účtov krajov a navzájom ich komparovať. Cieľom práce je zhodnotiť, či je možné kvantifikovať vplyv uvedeného koeficientu na príjmy vyšších územných celkov.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Vývoj a pôsobnosť územnej samosprávy na území Slovenskej republiky

Prvá Slovenská republika, ktorá bola v období rokov 1939 až 1945 zriadila 6 žúp, ktoré tvorili jednotky štátnej správy, avšak po obnovení Československa v rokoch 1945 až 1949 zanikli. Následne v roku 1945 v celom Československu vznikli regionálne celky štátnej správy, ktoré sa nazývali kraje. Tento názov bol pôvodne používaný len v českej časti. Na začiatku na Slovensku vzniklo len šesť krajov a až neskôr k nim pribudlo územie Bratislavy ako samostatný celok. Následne v roku 1960 sa počet krajov znížil na tri a taktiež sa znížil počet okresov. V roku 1970 sa Bratislava znova stala krajom, ale už ako hlavné mesto Slovenska v novovytvorenej česko-slovenskej federácii. V roku 1990 po zániku totalitného režimu boli kraje na Slovensku znova zrušené a Slovenská republika sa členila na 38 okresov, 121 obvodných úradov, ktoré tvorili prvostupňový orgán štátnej správy. Po prijatí ústavy Slovenskej republiky v roku 1992 a jej osamostatnení rozdelením československej federácie sa v roku 1996 Slovensko rozdelilo na 8 krajov a 79 okresov, ktoré tvorili celky miestnej štátnej správy.¹

Architektom reformy verejnej správy a vzniku druhého stupňa samospráv bol Viktor Nižňanský, vládny splnomocnenec, ktorý uvažoval, že by Slovensko mohlo byť rozčlenené na 16 samosprávnych krajov. Následne predložil oficiálny, vládou schválený návrh na 12 samosprávnych krajov – žúp, s ktorým súhlasil aj vtedajší predseda vlády Mikuláš Dzurinda. Opozícia však navrhovala 8 krajov, Róbert Fico, ktorý vtedy zakladal stranu Smer bol za model 3+1 (Západoslovenský kraj, Stredoslovenský kraj, Východoslovenský kraj a Bratislava). Jednotný názor nemala ani vládna koalícia a tento spor sa ťahal niekoľko mesiacov. Nakoniec parlament schválil model ôsmich vyšších územných celkov, ktoré presne kopírujú dovtedajšie kraje.²

V znení ústavy, bolo ustanovené postavenie obcí ako základu územnej samosprávy a v kontexte s nimi sa uvádzalo len budúce plánované vytvorenie vyšších územných celkov priamo zákonom. V ústave boli uvedené pomerne podrobné ustanovenia o obecnej samospráve avšak o regionálnej úrovni územnej samosprávy sa neuvádzali žiadne

¹ VOLKO, V. KIŠ, M. *Stručný prehľad vývoja územného a správneho členenia Slovenska*. Bratislava 2007. Ministerstvo vnútra SR. Sekcia verejnej správy. Online na: <<http://www.minv.sk/?strucny-prehľad-vývoja-územného-a-správneho-členenia-slovenska&subor=21831>>

² FRANK, M., *Ako vzniklo členenie krajov a prečo je ich osem*. 9.okt2017. SME.SK. online na: <<https://myliptov.sme.sk/c/20668255/ako-vzniklo-clenenie-krajov-a-preco-je-ich-osem.html>>

ustanovenia a o vyšších územných celkoch, len text, ktorý popisoval, že to majú byť celky vyššie ako obec. V roku 2000 pri veľkej novele ústavy bol text o územnej samospráve doplnený tak, že podrobné ustanovenia o obciach boli všade doplnené aj o ustanovenia o vyšších územných celkoch.

Označenie „vyšší územný celok“ je pre prax a časté používanie veľmi dlhá. Keď sa však v roku 2002 zákonom ukotvila regionálna úroveň samosprávy, nedosiahla sa všeobecná zhoda so stručným názvom „župa“ a zákonom o samosprávnych krajoch sa ustanovila samospráva vyšších územných celkov. Tu ale nastala duplicita, v označovaní regionálnych samosprávnych celkov.³

Hlavné dôvody vzniku druhej úrovne samosprávy v Slovenskej republike sú potreba dôslednejšej decentralizácie a proces vstupu do Európskej únie. Aj keď niekoľko členských krajín Európskej únie nemá regionálny stupeň samosprávy, môžu si to dovoliť z toho dôvodu, že ich obecná samospráva je dosť silná na to, aby zvládla i viaceré kompetencie regiónov. V týchto krajinách došlo väčšinou k usporiadaniu samosprávnych celkov, napríklad zlučovanie obcí a združovanie ich samosprávnych funkcií do väčších celkov.

Samosprávne kraje na Slovensku samostatne hospodária s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Na čele každého samosprávneho kraja stojí predseda, ktorého priamo volia obyvatelia vyššieho územného celku. Rovnako je volené aj krajské zastupiteľstvo, ktoré je zložené z poslancov a každý kraj má vlastný úrad a vlastného kontrolóra. Zodpovednosť za rozhodnutia kraja nesie predseda VÚC, ale vo všetkých podstatných náležitostiach rozvoja samosprávneho kraja, vrátane narábania s finančnými prostriedkami a vlastnými prostriedkami rozhoduje zastupiteľstvo a následne ho podpisuje predseda.⁴

Územná samospráva je jeden z najdôležitejších základov, pre organizovanie a riadenie vecí verejných, kde sa kladie dôraz na princípy decentralizácie a subsidiarity a je neoddeliteľnou súčasťou demokratického štátu. Ide o partnerstvo a spoluprácu medzi štátom a územným samosprávnymi spoločnosťami ako subjektmi samosprávy, avšak nejde tu o rovnocenný vzťah s rovnocenne postavenými účastníkmi.

³ VOLKO, V. KIŠ, M. *Stručný prehľad vývoja územného a správneho členenia Slovenska*. Bratislava 2007. Ministerstvo vnútra SR. Sekcia verejnej správy. Online na: <<http://www.minv.sk/?strucny-prehľad-vývoja-územného-a-správneho-členenia-slovenska&subor=21831>>

⁴ *Čo je samosprávny kraj a aké má kompetencie?* 4.nov2013.Pravda. online na: <<https://spravy.pravda.sk/volby/clanok/297813-co-je-samospravny-kraj-a-ake-ma-kompetencie/>>

Samospráva je subsystémom verejnej správy a je jeho súčasťou. Je chápaná ako spoločnosť, ktorej činnosťou je riadiť a organizovať verejné záležitosti, ktoré sú podmienené verejným záujmom. Zabezpečuje určité úlohy pre obyvateľov na istom území. Aj napriek organizačným a regulačným prvkom v samosprávach, nejde o tradičnú formu riadenia, ale skôr o usmerňovanie procesov na základe samoregulácie alebo samoriadenia.⁵

„Pojem verejnej správy je termínom, ktorý sa do právnej teórie a praxe zaviedol v 90-tych rokoch namiesto pojmu ‚štátna správa‘. Vyjadruje sa ním zmenená skutočnosť, podľa ktorej správu verejných vecí môžu vykonávať aj neštátne subjekty. Pojem verejnej správy sa odvodil od pojmu správy ako vedomej činnosti slúžiacej na dosiahnutie určitého cieľa (účelu). Podľa toho, či ide o činnosť sledujúcu súkromné alebo verejné ciele, sa rozlišuje medzi správou súkromnou a verejnou. Verejnú správu charakterizuje to, že sa vykonáva vo verejnom záujme. Pojem verejná správa označuje buď činnosť, alebo inštitúcie, ktoré správu vykonávajú.

Volebné komisie sú inštitúciami verejnej správy za predpokladu, že činnosť, ktorú vykonávajú, je správnu činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Právna úprava upravujúca voľby do orgánov samosprávy obcí vytvorila volebné komisie s právomocami, ktorých uplatnenie je vo verejnom záujme. Verejný záujem treba vymedzovať podľa okolností prípadu.“⁶

Ide o typ správy, kde obyvatelia ako jednotky územnej samosprávy sú v dvojakej pozícii, na jednej strane sú objektom, voči ktorému smeruje správa, a na druhej strane sú subjektom, ktorý má možnosť zúčastňovať sa na jej výkone.⁷

Samospráva má teda isté znaky. Je to organizácia spoločenstva, na istom území, kde je príslušnosť k tomuto spoločenstvu založená na povinnej participácii. Na základe práva má takéto spoločenstvo právnu subjektivitu, je finančne a majetkovo samostatné aby mohlo zabezpečovať miestne potreby a záujmy. Ide o špecifické záujmy a potreby, ktoré sa týkajú konkrétneho miesta / územia a sú podmienené existenciou nejakých zdieľaných hodnôt. Ústavou a zákonmi určený okruh úloh verejnej správy, teda vymedzenie pôsobnosti miestneho spoločenstva, ako aj spôsobu realizácie oprávnení a povinností tzv. kompetencií. Štát rešpektuje rozhodnutie miestneho spoločenstva, ktoré sa koná prostredníctvom demokratických volieb o krokoch miestnych orgánov.⁸

⁵ JESENKO, M.: Právo obce na samosprávu a normotvorba obcí. - Košice, UPJŠ, 2017. - 204 s. - Rec. Radomír Jakab, Igor Palúš. - ISBN 9788081525391

⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR z 15. októbra 1998, sp. zn. PL. ÚS 19/98.

⁷ REHŮREK, M.: Samospráva ako politicko-právny jav. In: *Právny obzor*, 1990, č. 10, s. 825.

⁸ KOPECKÝ, M.: Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva. Praha.

Základné vymedzenie územnej samosprávy obsahuje zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky. Zákonné predpoklady fungovania územnej samosprávy boli vytvorené prijatím zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, na základe tohto zákona sa u nás za základnú jednotku územnej samosprávy považuje obec, ktorá popri vlastnej činnosti vykonáva tiež prenesenú pôsobnosť. V štruktúre obecnej samosprávy sa na Slovensku prejavuje dualistický systém usporiadania orgánov obce.⁹

Systém regionálnej územnej samosprávy nie je výsledkom dlhodobého vývoja, dotvoril sa prijatím zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov, kde je uvedené, že samosprávne kraje vykonávajú úlohy regionálnej samosprávy a tiež realizujú niektoré úlohy prenesenej štátnej správy.

Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok, tie financujú svoje potreby zväčša z vlastných príjmov ale aj zo štátnych dotácií. Štátnych dotácií sa však môžu domáhať len na základe zákona.¹⁰

Na základe Ústavy Slovenskej republiky a zákonov, ktoré boli prijaté v rámci reformy verejnej správy stanovujú delenie pôsobnosti územnej samosprávy na samosprávnú pôsobnosť a prenesený výkon štátnej správy.

Zákon o obecnom zriadení hovorí o vnútorných veciach obce pri výkone samosprávy:

- *“vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci do užívania, zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,*
- *rozhoduje vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov a vykonáva ich správu,*
- *usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, a ak tak ustanovuje osobitný predpis, vydáva súhlas, záväzné stanovisko, stanovisko alebo vyjadrenie k podnikateľskej a inej činnosti právnických osôb a fyzických osôb a k umiestneniu prevádzky na území obce,*
- *vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci,*
- *utvára účinný systém kontroly a vytvára vhodné organizačné, finančné, personálne a materiálne podmienky na jeho nezávislý výkon,*

Wolters Kluwer ČR, a. s. 2010

⁹ TEKELI, J.: *Kompetenčné právo v obecnej samospráve. Konfliktné oblasti*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016,

¹⁰ Ústava Slovenskej republiky, Zákon č. 460/1992 Zb. Uverejnená v Zbierke zákonov čiastka 92/1992, hlava IV, územná samospráva.

- zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce,
- zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,
- utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport,
- plní úlohy na úseku ochrany spotrebiteľa¹¹ a utvára podmienky na zásobovanie obce; určuje nariadením pravidlá času predaja v obchode, času prevádzky služieb a spravuje trhoviská,
- obstaráva a schvaľuje územno-plánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepciu rozvoja jednotlivých oblastí života obce, obstaráva a schvaľuje programy rozvoja bývania a spolupôsobí pri utváraní vhodných podmienok na bývanie v obci,
- vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia,
- organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života a rozvoja obce,
- zabezpečuje verejný poriadok v obci; nariadením môže ustanoviť činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste,
- zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov a dbá o zachovanie prírodných hodnôt,
- plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu,
- vykonáva osvedčovanie listín a podpisov na listinách,
- vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku, prípadne aj v jazyku národnostnej menšiny.¹¹

O desať rokov neskôr vytvorená regionálna úroveň územnej samosprávy má svoje vlastné kompetencie, na základe ktorých má zabezpečovať všestranný rozvoj územia

¹¹ Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

a potreby obyvateľov územia kraja. V zákone sú vymedzené nasledovne (bližšie vid' príloha 1):

- *“zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja,*
- *vykonáva plánovacie činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja,*
- *obstaráva, prerokúva a schvaľuje územno-plánovacie podklady samosprávneho kraja a územné plány regiónov,*
- *účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje,*
- *vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja,*
- *zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov,*
- *podieľa sa na tvorbe a ochrane životného prostredia,*
- *utvára predpoklady na optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov sídelných útvarov a ostatných prvkov svojho územia,*
- *obstaráva a schvaľuje program rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb a spolupracuje s obcami a inými právnickými osobami a fyzickými osobami pri výstavbe zariadení a bytov určených na poskytovanie sociálnych služieb,*
- *utvára podmienky na rozvoj zdravotníctva,*
- *utvára podmienky na rozvoj výchovy a vzdelávania, najmä v stredných školách, a na rozvoj ďalšieho vzdelávania,*
- *utvára podmienky na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu,*
- *utvára podmienky na rozvoj cestovného ruchu a koordinuje tento rozvoj,*
- *koordinuje rozvoj telesnej kultúry a športu a starostlivosť o deti a mládež,*
- *spolupracuje s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí,*
- *podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja,*
- *rozvíja spoluprácu s územnými celkami a s orgánmi iných štátov,*
- *vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi.”¹²*

¹² Zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov

V minulosti sme mohli pozorovať prehlbujúce sa rozdiely v ekonomickej sile regiónov na Slovensku, a to malo za príčinu aj rozdeľovanie financií, ktoré nedostatočne reflektovalo špecifikáciu jednotlivých regiónov a ich potreby. Cieľom bolo odstránenie týchto dlhotrvajúcich problémov a to prechodom kompetencií zo štátu na územnú samosprávu, v rámci čoho sa zmenil aj systém financovania kompetencií územnej samosprávy. Na posilnenie vlastných daňových príjmov, posilnenie daňovej právomoci a zvýšenie stability príjmovej základne obcí a vyšších územných celkov. Účelom bolo, aby územná samospráva rozhodovala o svojich veciach zodpovedne a čo najlepšie využívala finančné zdroje v prospech občanov svojej lokality. Je dôležité, aby spory a problémy, ktoré vznikajú na miestnej úrovni a územná samospráva ich vie zhodnotiť objektívne, sa zbytočne neprenášali na centrálnu úroveň.

1.2 Financovanie územnej samosprávy a nový model financovania od roku 2005

Národná rada Slovenskej republiky v roku 2001 schválila rozhodujúce zákony, ktoré viedli k decentralizácii Slovenska. V období od roku 2002 až do roku 2004 boli voleným orgánom miest, obcí a VÚC odovzdané právomoci, majetky a následne od 1.1.2005 sa zmenil systém financovanie miestnej samosprávy a samosprávy VÚC.

Časový posun medzi presunom kompetencií a zmenou financovanie mal dva dôvody: realizácia daňovej reformy sa uskutočnila v rokoch 2004 až 2006 a bolo potrebné počkať na novú štruktúru daní, ktorá mala zodpovedať požiadavkám vstupu Slovenska do Európskej únie a rozhodnutie, ktorá z daní bude hlavným zdrojom financovania územných samospráv. Taktiež bola potreba zbilancovať rozsah nových kompetencií územnej samosprávy a následne k nim priradiť dostatočný objem verejných financií.¹³

Do roku 2005 boli príjmami VÚC transfery zo štátneho rozpočtu. To znamenalo presun častí peňazí zo štátu na územnú samosprávu, aby sa nimi mohli financovať prenesené kompetencie. Od roku 2005 na základe reformy sa posilnili vlastné príjmy samosprávnych krajov a zmenil sa spôsob rozdeľovania podielu na daniach v správe štátu.

Fiškálna decentralizácia sa realizovala v dvoch časových etapách, pričom prvá etapa trvala 3 roky od roku 2002 až do roku 2004 a išlo o prechodné obdobie od vzniku

¹³ NIŽŇANSKÝ, V. *Odporúčanie pre úpravu financovania miestnej samosprávy*. apríl 2016. KOMUNÁLNE VÝSKUMNÉ A PORADENSKÉ CENTRUM, N.O. PIEŠŤANY. online na: <http://komunal.eu/images/2016/Odporúčania_pre_úpravu_finnacovania_miestnej_samosprávy.pdf>

samosprávy vyššieho územného celku. V prvej etape sa teda zachoval dovtedajší systém daní a poplatkov ale modifikoval sa spôsob prerozdelenia výnosov týchto daní medzi štátny rozpočet, rozpočet VÚC a miestne rozpočty. Proces decentralizácie verejných financií sa zabezpečil v prvej etape novelizáciou zákona o rozpočtových pravidlách, v ktorom bolo upravené postavenie rozpočtov vyšších územných celkov, rozpočtový proces územných samospráv, pravidiel ich hospodárenia a stabilizácia finančných zdrojov týchto územných celkov. Druhá etapa obsahovala reformu daňového systému s prehodnotením daňovej právomoci a daňového určenia.¹⁴

Nový systém financovania viedol k tomu, že na obce a VÚC bola presunutá daňová právomoc v oblasti miestnych daní a poplatkov za komunálny a drobný stavebný odpad, taktiež zákon definoval podiel obcí a vyšších územných celkov na daní z príjmov fyzických osôb a dokonca obciam a vyšším územným celkom boli a sú poskytnuté účelové dotácie na financovanie preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy, a boli a sú im poskytované účelové granty a transfery.¹⁵

¹⁴ KOLENČÍKOVÁ, R. *Reforma verejných financií v nadväznosti na decentralizáciu verejnej správy*. 2017. DennikN. online na: <<https://dennikn.sk/blog/888611/reforma-verejnych-financii-v-nadvaznosti-na-decentralizaciju-verejnej-spravy/>>

¹⁵ NIŽŇANSKÝ, V. *Odporúčanie pre úpravu financovania miestnej samosprávy*. apríl 2016. KOMUNÁLNE VÝSKUMNÉ A PORADENSKÉ CENTRUM, N.O. PIEŠŤANY. online na: <http://komunal.eu/images/2016/Odporúčania_pre_úpravu_finnacovania_miestnej_samosprávy.pdf>

Tabuľka č.1: Nový model financovania územnej samosprávy

Zdroje príjmov územnej samosprávy

príjem	obce	VÚC
Daňové príjmy	Podiel na výnose dane z príjmu FO	Podiel na výnose dane z príjmu FO
	Daň z nehnuteľností	Daň z motorových vozidiel (od roku 2015 je príjmom štátneho rozpočtu)
	Daň za špecifické služby	
	Daň z úhrad za dobývací priestor	
	Sankcie	
Nedaňové príjmy	Príjmy z podnikania	Príjmy z podnikania
	Administratívne poplatky	Administratívne poplatky
	Kapitálové príjmy	Kapitálové príjmy
	Úroky z úverov a vkladov	Úroky z úverov a vkladov
	Úroky zo zahraničných úverov a vkladov	Úroky zo zahraničných úverov a vkladov
	Iné nedaňové príjmy	Iné nedaňové príjmy
Granty a transfery	Bežné granty a transfery	Bežné granty a transfery
	Kapitálové granty a transfery	Kapitálové granty a transfery
Finančné operácie	Splátky, predaj, privatizácia	Splátky, predaj, privatizácia
	Zostatok z minulých rokov	Zostatok z minulých rokov
	Prevod z peňažných fondov	Prevod z peňažných fondov
Úvery	Domáce	Domáce
	Zahraničné	Zahraničné

Zdroj: NIŽŇANSKÝ, V. *Odporúčanie pre úpravu financovania miestnej samosprávy*. apríl 2016.

KOMUNÁLNE VÝSKUMNÉ A PORADENSKÉ CENTRUM, N.O. PIEŠŤANY. online na:

<http://komunal.eu/images/2016/Odporúčania_pre_úpravu_financovania_miestnej_samospravy.pdf>

Územná samospráva zabezpečuje aj financovanie preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy. V rámci prenesenej pôsobnosti štátnej správy je územná samospráva viazaná ústavou, zákonmi a všeobecne záväznými právnymi predpismi. Tieto zásady sú uvedené v čl. 71 Ústavy SR, kde je stanovené, že tento prenesený výkon štátnej správy financuje a kontroluje vláda.¹⁶

¹⁶ *Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016*. 2016. Ministerstvo financií SR. online na: <https://www.finance.gov.sk/files/verejne-financie/Sprava_za_rok_2016>

„Územná samospráva nemôže plniť prenesený výkon štátnej správy ak nebola pôsobnosť prenesená zákonom alebo ak obec alebo vyšší územný celok nedostali potrebné finančné a materiálne prostriedky.“¹⁷

„Územná samospráva musí zveľaďovať a zhodnocovať svoj majetok a rešpektovať rozpočet a preto je povinnosťou územnej samosprávy žiadať štát o úhradu nákladov spojených so zabezpečovaním preneseného výkonu štátnej správy.“¹⁸

„Na samosprávne kraje, podľa zákona o prechode niektorých pôsobností, z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, prechádzajú pôsobnosti na úseku:

- pozemných komunikácií*
- dráh*
- cestnej dopravy*
- civilnej ochrany*
- sociálnej pomoci*
- územného plánovania*
- školstva*
- telesnej kultúry*
- divadelnej činnosti*
- múzeí a galérií*
- osvetovej činnosti*
- knižníc*
- zdravotníctva*
- humannej farmácie*
- regionálneho rozvoja*
- cestovného ruchu“¹⁹*

Znenie pôsobností podľa Zákona o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky je v prílohe č. 1.

Vyššie územné celky teda zodpovedajú za dopravu, keďže sú správcami ciest II. a III. triedy a vydávajú tiež licencie na autobusovú dopravu. Ceny a zľavy prímestskej

¹⁷ Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení §7, ods. 1

Zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (§9

¹⁸ Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky § 4 ods. 1

¹⁹ Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky

a autobusovej dopravy regulujú taktiež vyššie územné celky. Daň z motorových vozidiel bola hlavným zdrojom na opravy ciest, pretože samosprávne kraje na tejto dani vybrali ročne niekoľko miliónov eur. Túto daň platia podnikatelia za svoje osobné autá, autobusy a taktiež kamióny. V oblasti školstva vyššie územné celky napríklad určujú koľko prvých ročníkov stredná škola môže otvoriť, bez ohľadu na to, či ide o štátne, cirkevné alebo súkromné školy. Do roku 2013 tieto počty mohli samosprávne kraje len odporúčať. V oblasti zdravotníctva kraj zriaďuje niektoré nemocnice a taktiež môže zdravotníckym zariadeniam určovať licencie pre všeobecné nemocnice. Niektoré kraje by najradšej svoje nemocnice vrátili štátu, pretože sa im nepáči ako je zdravotníctvo financované a taktiež to, že štát chce určovať aké oddelenia v nemocniciach môžu zostať a ktoré sa budú rušiť. V období decentralizácie, v roku 2002, veľa nemocníc prešlo zo štátu na kraje, tým sa však nepáčilo, že kompetencie získali ale peniaze nie, aj z toho dôvodu niektoré kraje svoje zdravotnícke zariadenia predali súkromníkom.²⁰

Od roku 1990, do obnovenia činnosti územnej samosprávy, sa spôsob financovania úloh územnej samosprávy postupom času menil a rástla miera finančnej samostatnosti. V období od roku 2002 až do roku 2004 prebiehal presun kompetencií na obce a novovytvorenú samosprávu na úrovni VÚC v piatich etapách. Nové úlohy územnej samosprávy sa financovali formou transferu zo štátneho rozpočtu na základe legislatívneho rámca zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov, zákon č. 416/2011 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky a zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách.

Od roku 2005 upravuje financovanie územnej samosprávy zákon č. 583/2004 Z. z., v znení neskorších predpisov, o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákon č. 564/2004 Z. z., v znení neskorších predpisov, o rozpočtovom určení výnosu dane, nariadenie vlády SR č. 668/2004 z. z. v znení neskorších predpisov o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady, zákon č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, o daní z príjmov (zákon č. 60/2009 Z. z.).²¹

Fiškálna decentralizácia sa dotýka len financovania originálnych právomocí vyšších územných celkov, ktoré sú zabezpečované územnou samosprávou

²⁰ Čo je samosprávny kraj a aké má kompetencie? 2013. Pravda. online na: <https://spravy.pravda.sk/volby/clanok/297813-co-je-samospravny-kraj-a-ake-ma-kompetencie/?fbclid=IwAR0_msiKwFQDFPW74NJ5PkxhL2ibCzsUaI7PTX6zoswY9rxcj7AvVIHFYyw>

²¹ NIŽŇANSKÝ, V. *Odporúčanie pre úpravu financovania miestnej samosprávy*. apríl 2016. KOMUNÁLNE VÝSKUMNÉ A PORADENSKÉ CENTRUM, N.O. PIEŠŤANY. online na: <http://komunal.eu/images/2016/Odporúčania_pre_úpravu_finnacovania_miestnej_samosprávy.pdf>

z vlastných zdrojov, ale nedotýka sa preneseného výkonu štátnej správy, ktorý je financovaný zo štátneho rozpočtu dotáciami.

Financovanie VÚC podielom na dani z príjmov fyzických osôb je upravovaný zákonom č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý dopĺňa nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy vypracovaný na základe § 4 ods.1 zákona č. 564/2004 Z.z..

Tieto dane aj naďalej vyberá štát a vykonáva ich správu. Samospráva síce sama rozhoduje o ich použití nemôže ale ovplyvniť základ dane a ani sadzbu dane. Zákom boli na rok 2004 stanovené percentuálne podiely a to, že 70,3% výnosu z tejto dane ide obciam, 23,5% VÚC a 6,2% zostáva štátu do štátneho rozpočtu.²²

V roku 2015 sa pomer podielu dani z príjmov fyzických osôb zmenil na 68,5% pre obce, 29,2% pre VÚC a 2,3% do štátneho rozpočtu. Rokom 2016 sa pomer daní z príjmov fyzických osôb ustálil na 70% pre obce a 30% pre vyššie územné celky.²³

Štát garantuje presun percentuálnych podielov daní do územnej samosprávy, ale ten prebieha v zmysle nariadenia vlády schváleným mechanizmom medzi obce, a to zákonom určenými kritériami a koeficientami.

Kritéria rozdeľovania dane medzi obce a VÚC je podľa nariadenia vlády č. 668/2004 Z. z.

Výnos dane VÚC sa rozdeľuje podľa nasledujúcich kritérií:

- 15% podľa počtu obyvateľov VÚC s trvalým pobytom na jeho území k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka
 - o tieto finančné prostriedky smerujú pri zabezpečovaní tvorby a plnenia programu pre sociálny, ekonomický a kultúrny rozvoj samosprávneho kraja a jeho územia, pre tvorbu podmienok na prezentáciu, rozvoj kultúrnych hodnôt a tiež ochrany pamiatkového fondu a iných aktivít, ktoré sú v súlade zákona NR SR č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch;
- 15% podľa počtu obyvateľov VÚC vo veku pätnásť až osemnásť rokov s trvalým pobytom na území k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka

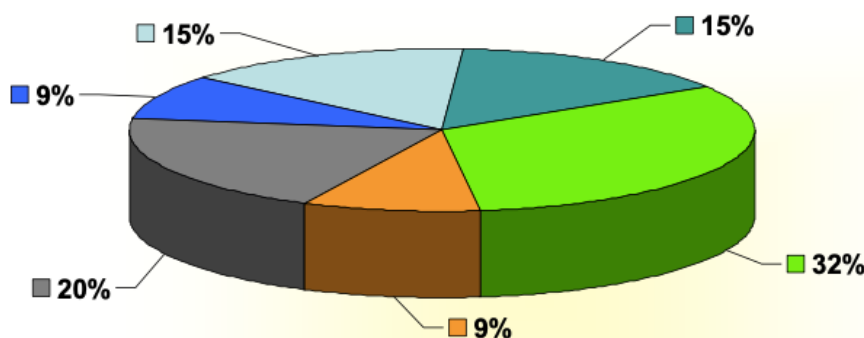
²² Nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy

²³ *Fiškálna decentralizácia ako súčasť reformy verejnej správy*. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. online na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HN-EOieOKcYJ:https://www.mfsr.sk/files/archiv/fiskalna-decentralizacia/4747/78/Fiskalna_decentralizacia_ako_sucast_reformy_verejnej_spravy.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=sk&client=safari>

- smerovanie financovania na túto vekovú skupinu, čiže v oblasti školstva ako sú záujmovo-vzdelávacie zariadenia, domovy mládeže, zariadenia pre školské stravovanie, zariadenia praktického vyučovania, školy v prírode, centrá voľného času, školské strediská záujmovej činnosti a strediská služieb škole;
- 32% podľa počtu obyvateľov VÚC, ktorí dovŕšili vek šesťdesiat rokov, s trvalým pobytom na území VÚC k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka
 - ide o vekovú skupinu, ktorý by mohli byť poberatelia v zariadeniach sociálnych služieb ako napríklad domovy pre dospelých a tiež domovy dôchodcov, stanice opatrovateľskej služby, zariadenia chráneného bývania, útulky a tiež neštátne subjekty, ktoré poskytujú poväčšine sociálne služby;
- 9% podľa obrátenej hustoty obyvateľstva VÚC s trvalým pobytom na území VÚC k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka
 - financie smerujú na autobusovú dopravu, ktorá je vykonávaná vo verejnom záujme, na výpočet sa používa obrátená hodnota ukazovateľa hustoty obyvateľstva, to zohľadňuje zvýšenú nákladovosť verejnej autobusovej dopravy v oblastiach kde je menej obyvateľov;
- 20% podľa dĺžky ciest II. triedy a III. triedy vo vlastníctve VÚC k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka,
 - prostriedky smerované na krytie potrieb, ktoré súvisia v výkone vlastníckych vzťahov;
- 9% podľa rozlohy VÚC“
 - ide o kritériu, ktoré zohľadňuje finančnú náročnosť zabezpečovania ďalších nešpecifikovaných originálnych kompetencií jednotlivých VÚC z hľadiska veľkosti územia.²⁴

²⁴ *Dôvodová správa k nariadeniu vlády SR o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve.* 1.7.2008. online na: <www.finance.gov.sk > files > archiv > fiskalna-decentralizacia>

Graf č.1: Kritéria delenia prostriedkov medzi VÚC

Zdroj: *Fiškálna decentralizácia ako súčasť reformy verejnej správy*. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. online na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HN-EOieOKcYJ:https://www.mfsr.sk/files/archiv/fiskalna-decentralizacia/4747/78/Fiskalna_decentralizacia_ako_sucast_reformy_verejnej_spravy.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=sk&client=safari>

Pre uvedený model a kritériá rozdeľovania výnosu dane z príjmov bol prijatý aj tzv. koeficient horizontálneho vyrovnávania vyššieho územného celku.

Vyššie územné celky, zabezpečujú financovanie kompetencií predovšetkým z daňových príjmov, prostredníctvom dotácií zo štátneho rozpočtu. Z príslušných kapitol sa financujú kompetencie preneseného výkonu štátnej správy na úseku školstva, úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizácia projektov, ktoré sú spolufinancované z Európskej únie.

Medzi príjmy rozpočtov VÚC patria príjmy bežného rozpočtu a príjmy kapitálového rozpočtu. Príjmy bežného rozpočtu sú príjmy daňové a nedaňové, kde patria príjmy dosiahnuté z prenájmu majetku vo vlastníctve VÚC a podnikania, administratívne a iné poplatky a platby (platby od občanov umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb za poskytované služby, stravné ubytovanie, zápisné a školné a administratívne poplatky), úroky z tuzemských úverov, pôžičiek a vkladov a iné nedaňové príjmy (napr. príjmy z náhrad poistného plnenia, vratky, dobropisy, z refundácie a iné). Patria sem taktiež bežne granty a transfery. Príjmy kapitálového rozpočtu tvoria nedaňové kapitálové príjmy, tuzemské kapitálové granty a transfery a zahraničné granty.²⁵

K prerozdeľovaniu dochádza väčšinou v rámci jednej vládnej úrovne, na základe horizontálnych finančných vzťahov finančne slabším územným jednotkám prispievajú tie bohatšie. Územné samosprávy teda reálne nedostanú objem daňových príjmov, ktorý sa vyberie na ich území. V ekonómii sa takýto typ prerozdeľovania finančných prostriedkov,

²⁵ *Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016*. 2016. Ministerstvo financií SR. online na: <https://www.finance.gov.sk/files/verejne-financie/Sprava_za_rok_2016>

ktorý sa snaží o znižovanie ekonomickej nerovnosti, označuje ako „Robin Hood efekt“. Napríklad, keď sú vládou vyberané vyššie dane od tých, ktorí dosahujú vyššiu úroveň príjmov, naopak nižšie dane od tých, ktorí majú nižšie príjmy. Takto získané daňové príjmy sa následne prerozdedia v prospech sociálne slabším. Zavádzanie podielových daní je ďalším spôsobom prerozdelenia finančných prostriedkov. Keď je určený objem finančných prostriedkov pre samosprávy dôjde k ich prerozdeleniu medzi jednotlivé územné samosprávy a to kombináciou štyroch spôsobov:

- derivačný prístup – ide o vrátenie podielu späť do samosprávy, kde vznikli
- použitím vzorca
- formou ad hoc rozhodnutí
- pomocou vzniknutých nákladov

Na Slovensku sa na prerozdelenie podielovej dane, teda dane z príjmu fyzických osôb využíva vzorec, na základe ktorého dochádza k rozdeľovaniu finančných prostriedkov medzi jednotlivé úrovne verejné správy.²⁶

Príjmy z výnosu dane z príjmov fyzických osôb sú alokované medzi jednotlivé územné samosprávy a na základe premenlivých veličín a s využitým štatistických údajov, čo zahŕňa objektivnosť pri rozhodovaní a vylúčenie možných politických vplyvov. Na základe tohto spôsobu prerozdelenia je zabezpečená pre samosprávy istá čiastka z celoštátnych príjmov.²⁷

Obrázok č.1: Vzorec pre samosprávne kraje na výpočet podielu na dani z príjmov fyzických osôb

$$PD_j = 0,15 \times VD \times \frac{OB_j}{OB} + 0,15 \times VD \times \frac{OB_{j\ 15-18}}{OB_{15-18}} +$$

$$+ 0,32 \times VD \times \frac{OB_{j\ pp}}{OB_{pp}} + 0,09 \times VD \times \frac{Hust_j^{-1}}{\sum_{j=1}^8 Hust_j^{-1}} +$$

$$+ 0,20 \times VD \times DC_j / \sum_{j=1}^8 DC_j + 0,09 \times VD \times R_j / R$$

Zdroj: Nariadenie Vlády SR č. 668/2004

²⁶ PROVAZNÍKOVÁ R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2015. Praha: GRADA Publishing

²⁷ PROVAZNÍKOVÁ R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2015. Praha: GRADA Publishing

V poslednom období sa vyrovnávanie a prerozdeľovanie príjmov z daní stáva súčasťou väčšiny rozpočtových pravidiel krajín Európy. Jedným z hlavných dôvodov je zníženie stále stúpajúcej chudoby a tiež prevádzkové náklady, kvôli ktorým sú samosprávy viac a viac závislé na štáte alebo na súkromnom sektore.

Proces finančného vyrovnávania tvorí predpoklad decentralizácie a demokratizácie verejnej správy a plní tieto funkcie samospráv:

- fiškálnu funkciu,
 - o rast finančných prostriedkov samospráv v momente, keď ich príjmy z daní nepostačujú na krytie spoločensky únosných minimálnych výdavkov na verejnú spotrebu
- redistribučnú funkciu,
 - o upravovanie rozdielnej daňovej sily samospráv
- priestorovo – politickú funkciu,
 - o pre tvorbu podmienok na znižovanie rozdielov na sociálno-ekonomickej úrovni samospráv
- hospodársku
 - o využívanie rozpočtov samospráv na zabezpečovanie stability štátu

Pri finančnom vyrovnávaní sa v určitej miere upravujú rozdiely medzi príjmami, ktoré samospráva očakáva a jej výdavkami, ktoré uhrádza zo svojho bežného účtu. V súvislosti s vyrovnávaním finančné slabších vyšších územných celkov a na zabezpečovanie dostatočnej úrovne verejných služieb v týchto samosprávach sa pri výkone svojich samosprávnych funkcií uplatňujú nasledujúce systémy finančného vyrovnávania:

- horizontálne – ide o zabezpečovanie vyrovnaných rozdielov v tvorbe vlastných príjmov obcí a samospráv,
- vertikálne – ide o vyrovnávanie potrieb obcí a vyšších územných celkov.²⁸

Vo veľa európskych krajinách reformy financovania verejných služieb a zavedenie horizontálneho finančného vyrovnávania, boli vyvolané snahou o zmiernenie rozdielov v úrovni a kvalite verejných služieb medzi bohatšími a chudobnejšími mestami a obcami. Do tohto obdobia miestne a regionálne vlády museli v niektorých krajinách rozumne hospodáriť so svojimi financiami. Pri začiatku formovania územnej samosprávy nebolo považované zadlženie obcí, miest a tiež regiónov za veľký problém, pretože rátali s tým, že

²⁸ Zákon NR SR č. 303/1995 o rozpočtových pravidlách

samosprávy, ktoré majú nižšie daňové príjmy by mali mať aj nižšie daňové výdavky. Finančné vyrovňovanie ale nie vždy prinieslo očakávané posilnenie ekonomickej sily v regiónoch, ktoré boli závislé od podpory. V samosprávach, ktoré vďaka reforme získali väčší podiel na daniach, zadlženosť prudšie rástla v regiónoch, ktoré prispievali k finančnému vyrovňovaniu, čoho dôsledkom bolo aj to, že výdaje na obyvateľa vo verejnej správe vzrástli. Rýchlejšia zadlženosť v chudobnejších regiónoch bola spôsobená snahou o zabezpečenie rovnakej úrovne verejných služieb ako v bohatších regiónoch. Tieto bohatšie regióny v rámci takejto solidarity doplácajú na to, že nakoniec zvyšujú svoju daňovú silu a tiež aj mieru prerozdelenia financií.²⁹

Regióny, ktoré ani po zabezpečení horizontálneho finančného vyrovňovania nedosahujú primeranú daňovú silu môžu požiadať o pomoc formou vertikálneho vyrovňovania a to tak, že samospráva zabezpečuje zvýšenie vlastných príjmov tým, že požiada o podporu štát ale zároveň tak znižuje svoju finančnú samostatnosť. Vertikálne finančné vyrovňovanie by malo zvýšiť schopnosť regiónov plniť svoje funkcie v rámci samosprávy, ak toho neboli schopné po horizontálnom finančnom vyrovnaní. Ide o tzv. decentralizačnú dotáciu smerujúcu zo štátneho rozpočtu, ktorá predstavuje finančný transfer na financovanie obcí a samospráv z orgánov štátu v rozsahu, ktorý ustanovujú osobitné zákony. Poskytovanie tejto dotácie sa zabezpečuje na základe vecných a finančných noriem upravených osobitnými predpismi.³⁰

V rámci horizontálneho vyrovňovania sa vylučujú všetky dane, ktoré by samospráva mohla priamo meniť, aby sa vyhlo tendenciám znižovania výšky daní, s tým že zníženie bude kompenzované na úkor bohatších samospráv. U nás je súčasťou tohto systému vyrovňovania iba podielová daň, teda daň z príjmu fyzických osôb. V rámci tejto dane sa pridelený výnos samosprávy prepočíta určenými koeficientmi solidarity, ktoré boli stanovené na obdobie 2005-2008+ a mali slúžiť k zmierneniu disparít medzi regiónm. V období od roku 2005 do roku 2007 sa vypočítané hodnoty rozdielu medzi starým a novým systémom upravovali každým rokom pravidelne o 25% a v roku 2008 platil koeficient 90%. Tento koeficient solidarity, ktorý bol stanovený pre rok 2008+ sa používal aj pre všetky ďalšie roky. Avšak od tohto roku bol vplyv koeficientov pre vyrovňovanie rozdielov tak nízky, že pre viac zaostalé regióny neprinášal dostatočné zdroje. To znamená, že realizácia fiškálnej decentralizácie nedokázala zmierniť rozdiely v raste

²⁹ MIKLOŠ, I. NIŽNANSKÝ, V. ŽÁRSKA, E. *Nový systém financovania samosprávy*. 1998. In: M.E.S.A. 10.

³⁰ Zákon NR SR č. 303/1995 o rozpočtových pravidlách

daňových príjmov jednotlivých samosprávnych krajov. V roku 2005 sa menil zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu daní z príjmov územnej samospráve a taktiež bolo nutné novelizovať aj vykonávací predpis k uvedenému zákonu, nariadením vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov fyzických osôb v znení neskorších predpisov.³¹

Tabuľka č.2: Koefficienty horizontálneho vyrovnávania VÚC

VÚC	2005	2006	2007	2008+
BSK	0,6388	0,7592	0,8796	0,9518
TTSK	0,8522	0,9015	0,9507	0,9803
TSK	1,0095	1,0063	1,0032	1,0013
NSK	0,9637	0,9758	0,9879	0,9952
ŽSK	1,0892	1,0595	1,0297	1,0119
BBSK	1,1273	1,0849	1,0424	1,0170
PSK	1,1129	1,0753	1,0376	1,0151
KSK	1,0186	1,0124	1,0062	1,0025

Zdroj: Príloha č. 6 k nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z.

Novelizáciou sa mal upraviť koeficient pre výpočet podielu samospráv na výnose dane z príjmov fyzických osôb, vláda následne definovala nové koeficienty solidarity na obdobie rokov 2015 až 2018+.³²

„Zmena rozpočtového určenia dane z motorových vozidiel zákonom o dani z motorových vozidiel si vyžiadala kompenzáciu výpadku príjmov predmetnej dane v rozpočtoch samosprávnych krajov prostredníctvom zvýšenia ich podielu na výnose dane z príjmu fyzických osôb.“³³

Návrhom novely nariadenia vlády platnej od 1. januára 2015 je zmena, ktorá hovorí o úprave spôsobu prerozdelenia navýšeného podielu na výnose dane z príjmov fyzických

³¹ BICEKOVÁ, A. *Vplyv horizontálneho vyrovnávania na príjmy samosprávnych krajov v podmienkach SR*. online na: <http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/88_vsas_2017_02-asopis-1_2018_final.pdf>

³² BICEKOVÁ, A. *Vplyv horizontálneho vyrovnávania na príjmy samosprávnych krajov v podmienkach SR*. online na: <http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/88_vsas_2017_02-asopis-1_2018_final.pdf>

³³ BRINDZOVÁ, Z. *Nové koeficienty na výpočet podielu vyššieho územného celku na výnose dane od 1. januára 2015*. online na: <https://www.vsonline.sk/33/nove-koeficienty-na-vypocet-podielu-vyssieho-uzemneho-celku-na-vynose-dane-od-1-januara-2015-uniqueidmRRWSbk196Fv3xOw8VyVmNZjHl19aE2uKB2RbQ1f9yiROwO__9s2og/?uri_view_type=44&uid=1CvR_XFQjyxuf7DajOlFaQk8YbpxMOLce&e=17GJSq3OyY7V7Oo0gZJr8WtTusNCv7r1lp2v6CMdn0Y0>

osôb pre jednotlivé vyššie územné celky. K prerozdeleniu sa používa existujúci vzorec okrem prepočítaných koeficientov, ktoré sú uvedené nižšie ide o koeficienty z prílohy č. 6 nariadenia vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy. Použitie vzorca bez koeficientov by spôsobilo výrazný zásah do súčasnej príjmovej základne VÚC, preto sa navrhuje postupná úprava príjmov Bratislavského kraja z tejto dane v období štyroch rokov (ide o vyrovnávacie obdobie) a to medziročne o - 2,5 milióna € až na konečných približne – 10 miliónov €. Pre následnú alokáciu takto vzniknutého rozdielu ostatných vyšších územných celkov sa použil platný vzorec bez koeficientov s vynechaním údajov na rozdelenie podielu pre Bratislavský samosprávny kraj.

V novele sú pôvodné koeficienty nahradené novostanovenými koeficientmi. Tieto koeficienty prerozdelenia sú výsledkom matematického výpočtu podľa uvedených princípov, z toho dôvodu ich ministerstvo nemôže meniť v prospech alebo neprospech niektorého z vyšších územných celkov. Na ich výpočet sa použili údaje zo septembrovej prognózy IFP, kde pre rok 2015 pri zmene podielu VÚC na výnose dane z príjmov fyzických osôb z 21,9% na 29,2% predstavujú daňové príjmy VÚC v sume 611 910 tisíc €. Z prepočtov pri vzájomnom porovnávaní očakávanej skutočnosti daňových príjmov VÚC v roku 2014 k prognózovaným príjmom na rok 2015 vyplýva, že aj pri zmene koeficientov zaznamenáva medziročný nárast príjmov i Bratislavský kraj. Zmena spomínaných koeficientov potrebných na výpočet podielu jednotlivých VÚC na výnose dane z príjmov fyzických osôb vplynula následne zo zmeny rozpočtového určenia dane z motorových vozidiel a z tohto vyplývajúceho navýšenia podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb.³⁴

³⁴ BRINDZOVÁ, Z. *Nové koeficienty na výpočet podielu vyššieho územného celku na výnose dane od 1. januára 2015*. online na: <https://www.vsonline.sk/33/nove-koeficienty-na-vypocet-podielu-vyssieho-uzemneho-celku-na-vynose-dane-od-1-januara-2015-uniqueidmRRWSbk196Fv3xOw8VyVmNZjHl19aE2uKB2RbQ1f9yiROwO__9s2og/?uri_view_type=44&uid=1CvR_XFQjyxuf7DajOlFaQk8YbpxMOLce&e=17GJSq3OyY7V7Oo0gZJr8WtTusNCv7r1lp2v6CMdn0Y0>

Tabuľka č.3: Koeficient na výpočet podielu vyššieho územného celku na výnose dane

VÚC	2015	2016	2017	2018+
BSK	1,39838	1,34979	1,30120	1,25261
TTSK	1,01229	1,01676	1,02123	1,02570
TSK	0,97369	0,97819	0,98268	0,98718
NSK	0,99921	1,00268	1,00815	1,01263
ŽSK	0,99980	1,00427	1,00874	1,01322
BBSK	0,93111	0,93554	0,92998	0,94442
PSK	0,93001	0,93445	0,92890	0,94334
KSK	0,92437	0,92882	0,93327	0,93772

Zdroj: Príloha č. 6 k nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z.

V roku 2015 sa výnos dane z motorových vozidiel premietol do koeficientu.

1.3 Samosprávy a ich financovanie v krajinách Európskej únie

Európska únia netvorí žiadny predpis, ktorý by definoval právny rámec pre pojem verejnej služby používaný v krajinách Európskej únie. Nemá ani žiadnu definíciu toho čo vlastne verejná služba je, napriek tomu však služby ako hromadná doprava, odvoz odpadu, dodávka vody a ďalšie musia fungovať. Tieto verejné služby sú preto riadené a financované v každej krajine trochu inak. Preto sa im aj hovorí služby obecného záujmu alebo záväzky verejnej služby.³⁵

Krajiny Európskej únie majú jednostupňové, dvojstupňové a trojstupňové členenie územnej samosprávy. Na Slovensku máme dvojstupňové členenie samosprávy. Ďalšími krajinami Európskej únie, ktoré sú členené len na vyššiu a nižšiu úroveň sú Rakúsko, Česká republika, Dánsko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Lotyšsko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko. Z jednostupňovou úrovňou je v Európskej únii 9 krajín, 12 krajín má dvojstupňovú úroveň a 7 krajín s trojstupňovou územnou samosprávou.

Financovanie samospráv v krajinách Európskej únie sa neriadi na základe jednotlivých modelov, preto tu môžeme pozorovať značné rozdiely. V jednotlivých

³⁵ Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

krajinách sa stretávame s rozličnou zodpovednosťou samospráv za služby v oblasti školstva, zdravotníctva a sociálnych služieb. Príjmy, ktorými miestne samosprávy disponujú môžeme rozdeliť do dvoch hlavných skupín a to príjmy z miestnych daní a podpora zo strany štátu. Samosprávy v každej krajine, si zaistujú určitý podiel vlastných príjmov z týchto daní, tým že si sadzby samy stanovia. Vo väčšine krajín dochádza k neustálým problémom a konzultáciám medzi ústrednou a miestnou správou o výške a prerozdelení podielu na daniach a dotáciách.³⁶

Hlavnou povinnosťou miestnych samospráv v krajinách Európskej únie je zabezpečiť účinnú sieť verejných služieb a atraktívne fyzické a sociálne prostredie, ktoré tvorí rámec pre miestnu ekonomickú činnosť. Vo všetkých štátoch Európskej únie je miestna správa zodpovedná za zabezpečovanie miestnych verejných služieb. Jedná sa o územné plánovanie vrátane stavebných a rozvojových plánovacích povolení, starostlivosti o verejné zdravie, likvidácia odpadu, parky a voľnočasové priestranstvá, rekreačné vybavenie, vrátane športových zariadení, knižníc, múzeí a ďalších kultúrnych pamiatok. Miestne správy zabezpečujú tiež verejnú dopravu, sociálne služby, bývanie, služby pre staršie osoby, služby starostlivosti o deti a ďalšie služby.³⁷

Tabuľka č.4: Porovnanie na základe rozsahu verejných služieb v krajinách Európskej únie s dvojstupňovým členením územnej samosprávy

štát	Štátna úroveň	Regionálna úroveň	Územná samospráva
Slovenská republika	Telekomunikácie; poštové služby; elektrika; vysielanie; kultúra; vysokoškolské vzdelávanie; doprava (letecká, železničná, riečna); zdravotné lôžkové služby, sociálne zabezpečenie	Regionálna a miestna doprava; ambulantná a lôžková zdravotná služba; služby starostlivosti o seniorov; kultúra; stredoškolské vzdelávanie	Voda; ambulantné zdravotná služby; domy so službou starostlivosti; služby starostlivosti o deti (0-6 rokov) a starostlivosti o seniorov; kultúrne služby; základné školy

³⁶ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

³⁷ Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

Česká republika	Telekomunikácie; poštové služby; výroba a distribúcia elektriky; doprava; distribúcia a predaj zemného plynu; doprava (železničná osobná a nákladná, letecká a vodná); voda a odpadové vody; vysielanie; zdravotnícke služby; vysokoškolské vzdelávanie; povinné sociálne zabezpečenie, sociálne bývanie, služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a seniorov	Železničná osobná doprava; teplo; dodávky vody a odpadové vody; zdravotnícke služby; vzdelávanie (základné a stredné, odborné a čiastočné vysokoškolské; povinné sociálne zabezpečenie, sociálne bývanie, služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a o seniorov	Miestna doprava cestujúcich; voda a odpadové vody; lôžkové a ambulantné zdravotnícke služby; vzdelávanie (základné a strede školy); doplnkový systém sociálneho zabezpečenia, sociálne bývanie, starostlivosť o deti (0-6 rokov)
Rakúsko	Telekomunikácie; poštové služby; elektrika; voda; teplo; zdravotnícke služby; doprava; vzdelanie (základné, stredoškolské, odborné a vysokoškolské); sociálne zabezpečenie; predškolská výchova; služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a starých občanov; kultúrne a finančné služby	Produkcia elektriny; plynovody, distribúcia plynu; verejná doprava; voda a odpadové vody; teplo; zdravotnícke služby, ambulantná zdravotná starostlivosť; vzdelávanie (základné, stredoškolské, odborné); služby starostlivosti o deti; sociálne bývanie; kultúrne služby	Regionálna a miestna doprava; základné a stredné vzdelanie
Dánsko	Telekomunikácie; poštové služby; elektrické siete (doprava a distribúcia); plyn; doprava (železničná osobná regionálna a miestna osobná, letecká); rozhlas; zdravotné služby; vzdelávanie (základné, stredné, vysokoškolské); povinné a doplnkové sociálne zabezpečenie; sociálne bývanie; kultúrne služby	Železničná osobná doprava; voda a odpadové vody; kúrenie; lôžková a ambulantná zdravotná služba; služby starostlivosti o starých občanov	Vzdelávanie (základné a stredoškolské); doplnkové sociálne zabezpečenie, služby starostlivosti o deti do 6 rokov, služby starostlivosti o starých; voda a odpadové vody; kúrenie

Grécko	Telekomunikácie; poštové služby; elektrické siete (doprava, distribúcia a marketing); voda a distribúcie plynu; regionálna a miestna osobná, letecká a námorná doprava; zdravotná služby; vzdelávanie (základné, stredné, vysokoškolské); sociálne bývanie; kultúrne služby	Regionálna osobná doprava; voda	Miestna osobná doprava; voda a odpadové vody; služby starostlivosti o seniorov; kultúrne služby
Maďarsko	Telekomunikácie; poštové služby; výroba elektriky; preprava a distribúcia plynu; kúrenie; kultúra; doprava (železničná osobná aj nákladná, letecká, vnútrozemská vodná); zdravotné služby; vzdelávanie (základné, stredoškolské odborné a vysokoškolské); finančné služby	Stredoškolské vzdelávanie; kultúra	Miestna osobná preprava; kultúra; voda a odpadové vody; teplo; povinné doplnkové sociálne zabezpečenie; služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a starostlivosti o seniorov; základné a odborné vzdelávanie
Írsko	Telekomunikácie; poštové služby; energia; plyn; doprava; kúrenie; rozhlas; zdravotné služby; vzdelávanie; služby starostlivosti o deti (0- 6rokov); starostlivosť o hendikepovaných seniorov; sociálne zabezpečenie; finančné a kultúrne služby		Voda; kultúrne služby; sociálne bývanie
Lotyšsko	Poštové služby; telekomunikácie; doprava (letecká, železničná, vodná); električka; rozhlas; bývanie; vzdelávanie (základe a stredné); služby starostlivosti o zdravotne postihnutých a starých; kultúrne služby	Regionálna osobná doprava	Vodohospodárske služby; teplo; bývanie; služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a starých; základné a stredné vzdelávanie; miestna osobná doprava

Holandsko	Národná verejná správa; telekomunikácie; poštové služby; električka; doprava a distribúcia plynu; doprava; rozhlas; zdravotné služby; vzdelávanie; sociálne zabezpečenie; sociálne bývanie; služby starostlivosti o deti do 6 rokov; služby starostlivosti o znevýhodnených občanov; finančné a kultúrne služby	Regionálna verejná správa; regionálna a miestna osobná doprava; odpadové vody; sociálne bývanie	Miestna verejná správa; odpadové vody; kúrenie; vzdelávanie (základné a stredné); sociálne bývanie; kultúrne služby
Portugalsko	Telekomunikácia; poštové služby; výroba, distribúcia a predaj električky; doprava, distribúcia a predaj plynu; štátna diaľnica; doprava (železničná osobná a nákladná, letecká, námorná); vzdelávanie (základné, stredné, vysokoškolské); rozhlas; nemocničná a ambulantná zdravotná služba; sociálne zabezpečenie; služby starostlivosti o deti do 6 rokov; služby starostlivosti o znevýhodnených a seniorov; kultúrne služby	Vybrané služby zabezpečujú autonómne regióny Azory a Madeira (vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie)	Osobná doprava; voda; odpadové vody a tuhý odpad; sociálne bývanie; kultúrne služby; miestna diaľničná sieť; základné vzdelávanie; výstavba škôl a školská doprava; športové služby (vodné športy a športové zariadenia)

Rumunsko	Telekomunikácia; poštové služby; elektrické siete (výroba, predaj); plyn (prenos, distribúcia, predaj; doprava (železničná osobná, nákladná, letecká, vnútrozemská národná, námorná); rozhlasové vysielanie; národná verejná správa; nemocenská a zdravotná starostlivosť; vzdelávanie (základné a stredné, vysokoškolské a odborné); sociálne zabezpečenie; služby starostlivosti o deti do 6 rokov a starostlivosti o zdravotne hendikepovaných; finančné a kultúrne služby	Regionálna a miestna verejná správa; krajská diaľničná doprava; zdravotná starostlivosť; služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a starostlivosti o seniorov; služby o starostlivosti o deti do 6 rokov; kultúrne služby	Regionálna a miestna verejná správa; miestna osobná doprava; voda; odpadové vody; doplnkové sociálne zabezpečenie; sociálne bývanie; dodávky tepla; základné a stredné vzdelávanie; zdravotná starostlivosť; sociálna služba; služba starostlivosti o seniorov; služby starostlivosti o deti do 6 rokov; kultúrne služby
Švédsko	Telekomunikácie; plyn (doprava a distribúcia); poštové služby; výroba elektriny; železničná osobná a nákladná doprava; vzdelávanie (základné stredoškolské a odborné); povinné a doplnkové sociálne zabezpečenie; kultúrne služby	Regionálna osobná doprava; lôžková a ambulantná zdravotná služby	Miestna osobná doprava; voda a odpadové vody; kúrenie; vzdelávanie (základné a stredoškolské); sociálne bývanie; služby starostlivosti o deti do 6 rokov; o seniorov a zdravotne hendikepovaných

Zdroj: Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

Rakúsko je spolkový federálny štát a základ tvorí spolková ústava. Zákonodarnú moc na celorepublikovej úrovni tvorí dvojkomorový parlament, ten je zložený z Národnej rady a Spolkovej rady. Národná rada je dolná komora a reprezentuje všetkých občanov Rakúska. Spolková rada je hornou komorou a reprezentuje kraje v Rakúsku.³⁸

Územnosprávne členenie Rakúska je teda 9 spolkových krajín, 95 dištriktov (krajov/okresov) a 2357 obcí. Rakúske obce disponujú originálnymi ale aj prenesenými kompetenciami, podľa Rakúskej ústavy sa uplatňuje princíp takzvanej uniformnej obce. To znamená, že všetky Rakúske obce realizujú rovnaké úlohy a podliehajú jednotnej legislatíve na rozdiel od Viedne a niektorých dôležitých miest, ktoré majú výnimočnú pozíciu a sú im dané špecifické úlohy. Originálne kompetencie musia obce vykonávať v súlade so zákonmi ale nie sú obmedzené pokynmi krajinských vlád. Patria sem starostlivosť o verejné priestranstvá, zriaďovanie obecnej polície, hasičských jednotiek a prostredníctvom nich zabezpečovanie ochrany majetku, životov a zdravia obyvateľov, a taktiež správa infraštruktúry. Na prenesené kompetencie dohliada vyššia administratívna úroveň, ktorá obciam často priamo dáva úlohy na príslušné úseky. Patria sem úlohy ako evidencia obyvateľov, volebná evidencia, organizácia volieb, pomoc pri štatistických zisťovaniach, ktoré realizuje štát alebo spolkové krajiny ale aj oblasti ochrany životného prostredia.

Štatutárnych miest je v Rakúsku viac ako 10, sú špecifické tým, že disponujú vlastnými ústavami a disponujú administratívnymi kompetenciami, ktoré za iných okolností patria dištriktom.

Síce hospodárenie rakúskych obcí zasiahla napríklad globálna finančná kríza, tie sa s touto situáciou vysporiadali pomerne rýchlo. Avšak pomohli im v tom aj federálne a krajinské orgány. Napríklad kým rakúske obce v roku 2009 vygenerovali stratu skoro 390 miliónov €, v ďalšom roku bola ich strata už len 130 miliónov € a v nasledujúcom roku už boli v zisku. Rakúske obce za roky 2011 až 2013 boli schopné dosiahnuť zisk až 980 miliónov €. Takéto výsledky sú schopné generovať vďaka racionalizačným opatreniam. Naopak v tomto období boli krízou viac zasiahnuté veľké mestá.³⁹

Príjmy Rakúskych obcí a miest môžeme rozdeliť na podiely na výnose centrálnych inkasovaných daní, príjmy z obecných daní a poplatkov, dotácie zo štátneho rozpočtu

³⁸ Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

³⁹ KLIMOVSÝ, D. *Samospráva v Rakúsku*. 2015. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/273695502_Samosprava_v_Rakusku>

a úvery a príjmy z podnikateľskej činnosti. Najvýznamnejšia skupina príjmov sú práve podiely na výnose centrálne inkasovaných daní, tvoria približne 30%, patria sem dane z príjmov zo závislej činnosti, dane z obratu, príjmy z právnických osôb atď.

Príjmy z obecných daní a poplatkov môžu rakúske obce určovať a vyberať na základe zmocnenia zákona o finančnom vyrovnaní. Ide o daň z nehnuteľností a ďalšie poplatky za služby ako voda, kanalizácia, odvoz odpadu a podobne. Štátne dotácie sa tu delia na všeobecné a účelové, spolu tvoria približne 12% príjmov. Príjmy z úverov tvoria 12% príjmov rakúskych obcí a posledným zdrojom príjmov sú tie príjmy, ktoré získavajú zo svojej podnikateľskej činnosti, ktorá je upravená legislatívou.⁴⁰

V rakúskych samosprávach využívajú aj niekoľko nástrojov finančného vyrovnávacieho mechanizmu, ktorý sa neviaže na daňové výnosy. Ide o zabezpečenie primeranej finančnej kapacity pre prijímajúce subjekty, ktoré nesú zodpovednosť za poskytovanie verejných služieb ako kompenzácia platov a odmien učiteľov zamestnaným krajinami, účelovo viazané podpory a granty federálnej vlády určené krajinám a obciam, ďalej účelovo viazané podpory a granty krajín určené obciam a miestnym krajinským úradom a špeciálne poplatky viažuce sa k sociálnej pomoci a vzdelávaniu.⁴¹

Výdavky obcí sú zväčša na služby asi 30%, zdravotníctvo tvorí 14% výdavkov, vzdelávanie 13%. Finančná a účtovná kontrola obcí je v pôsobnosti Účtovného dvora, jeho pozícia a právomoci určuje spolková ústava.⁴²

Švédsko je konštitučná monarchia, unikátny decentralizovaný štát, ktorý sa vyznačuje princípom otvorenosti a transparentnosti. Švédsko ako krajina podporuje ďalšie rozširovanie Európskej únie a patrí medzi štáty, ktoré do európskeho rozpočtu viac prispievajú ako z neho dostávajú. V roku 1974 bola vo Švédsku modernizovaná ústava, boli zredukované právomoci kráľa a dnes je len symbolickou, formálnou postavou.⁴³

Švédsko tvorí 21 krajov a 290 obcí. V obciach si obecné zastupiteľstvá volia obecné výbory. Z nich najdôležitejší je výkonný výbor a komisie, pretože zabezpečujú najdôležitejšie úlohy. Hlavou tohto výboru je predseda, resp. komisár, nie starosta.

⁴⁰ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁴¹ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Rakúsku*. 2015. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/273695502_Samosprava_v_Rakusku>

⁴² Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁴³ Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

Administratívne záležitosti zabezpečuje administratívny obecný aparát na čele ktorého, je riaditeľ alebo manažér. Ide o takzvaný kabinetný model samosprávy, kde najdôležitejší je kolektívny výkonný orgán. Hlavnú rolu rozhodovania na úrovni obcí tvoria obecné zastupiteľstvá. Každé toto zastupiteľstvo je povinné si vytvárať svoj výkonný výbor.⁴⁴

Financovanie švédskych obcí a krajov je riadené zákonom o miestnej vláde a finančné prostriedky poberajú z výnosov z daní, miestnych poplatkov, dotácii od štátu a z úverov. Najväčšiu časť príjmov tvoria výnosy z daní na úrovni obcí je to približne 55% a úrovni samospráv až 69%. Ide hlavne o daň z príjmov, ktorú tvorí zamestnanecká daň, príjmy z kapitálu a príjmy z obchodných operácií.⁴⁵

To, že môžu samosprávy vyberať miestne dane a ďalej ich používať na plnenie svojich úloh a záväzkov je ukotvené vo švédskej ústave a štát určuje čo môžu samosprávy zdaňovať. Daň z príjmov môžu vyberať už od roku 1990 a miestna samospráva si sama určuje presnú percentuálnu sadzbu dane.⁴⁶

Druhou najväčšou skupinou sú poplatky a iné bežné príjmy. Patria sem poplatky za verejné služby ako kanalizácia, elektrina, odvoz odpadu, ale aj opatrovateľské služby pacientov, starých občanov, detí a podobne.⁴⁷

Od roku 2005 bol zavedený systém finančnej kompenzácie, ktorý pozostával z príjmového a nákladového vyrovnania. Príjmové vyrovnávanie je dotácia od štátu ak daňová kapacita obcí a krajov je nižšia ako úroveň, ktorá je stanovená štátom. Je to 115% priemernej daňovej kapacity pre obce a 110% pre kraje. Naopak tie s nadpriemernou daňovou kapacitou sú povinné platiť poplatok štátu. Cieľom je vyrovnať rozdiely v štrukturálnych nákladoch, ktoré obce a samosprávy nevedia ovplyvniť. Ide napríklad o rozdiely v nákladoch z dôvodu inej vekovej štruktúry obyvateľov.⁴⁸

Obce môžu taktiež žiadať účelové finančné prostriedky na riešenie závažných miestnych problémov (napr. v oblasti životného prostredia, pri výstavbe infraštruktúry, cestovný ruch, mestská doprava). Najväčšiu časť dotácií, ktorú obce získajú do rozpočtu sú na správu a údržbu materských a základných škôl. Dotácie môžu dosahovať až polovicu

⁴⁴ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva vo Švédsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <<https://www.researchgate.net/publication/265058390>>

⁴⁵ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁴⁶ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva vo Švédsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <<https://www.researchgate.net/publication/265058390>>

⁴⁷ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁴⁸ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva vo Švédsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <<https://www.researchgate.net/publication/265058390>>

plánovaných výdavkov, tie putujú z veľkej časti do školstva, na obecné služby a správu obce ale aj na zdravotníctvo a sociálne služby.⁴⁹

Miestne samosprávy majú príjmy aj z niektorých poskytovaných služieb, napríklad starostlivosť o deti a seniorov, ale aj zdravotnú starostlivosť. Výšku poplatkov si stanovuje samospráva sama, ale nesmie prekročiť náklady poskytovaných služieb. Ďalšími príjmami môžu byť aj finančné výnosy napríklad z úrokov alebo mimoriadne výnosy, pod čím rozumieme napríklad príjem z predaja akcií spoločností obce.⁵⁰

Maďarsko je podľa štátneho zriadenia republikou, unitárny štát, ktorý má prvky decentralizácie. Postavenie orgánov vychádza z maďarskej ústavy.

Podľa územného členenia, župy sú delené do dvoch viacmandátových obvodov, jeden je tvorený obcami s populáciou do 10 000 obyvateľov a druhý je tvorený obcami s populáciou nad touto hranicou. Kompetenčne nie sú maďarské župy také silné ako obce, ale aj napriek tomu, majú pomerne veľký objem kompetencií. Starajú sa napríklad o školy druhého stupňa, stredné školy, špeciálne školy, historické dokumenty, župné knižnice, výchovu detí v zdravotníckych zariadeniach a iné. Hlavné mesto Budapešť nie je súčasťou žiadnej župy a člení sa na 23 mestských častí. Veľkomestá v Maďarsku nie sú podriadené župám ale disponujú kompetenciami v rámci svojho teritória, aktuálne je tu 23 takýchto veľkomiest, ktoré sú nazývané tiež aj mestské župy.

Maďarské obce na výkon svojich úloh okrem všeobecných dotácií môžu dostávať aj účelové dotácie, ktoré sa väčšinou viažu na veľké investičné projekty. Ďalšími finančnými prostriedkami sú miestne dane, výnosy z nakladania z majetkom, z dividend, z pokút a podobne.⁵¹

Daňové príjmy územných samospráv tvoria podiely na štátnych daniach, ktoré predstavujú viac než polovicu daňových príjmov a miestne dane. Najvýznamnejšiu časť zdieľaných daní predstavuje podiel na dani z príjmov fyzických osôb, pri miestnych daniach rozhodujú samosprávy len o sadzbách, nie o daňovom základe. Najvýznamnejšími z hľadiska výnosu sú dane z podnikateľskej činnosti, podstatne menej významné sú dane z nehnuteľností. Tvorí ich dane zo stavieb, z pozemkov, dane z turistiky. Miestnu daň

⁴⁹ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁵⁰ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva vo Švédsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <<https://www.researchgate.net/publication/265058390>>

⁵¹ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Maďarsku*. 2010. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/236876930_Samosprava_v_Madarsku>

z podnikania tvoria dve zložky, jedna sa odvíja od zamestnanosti a platí ju zamestnávateľ v závislosti od počtu zamestnancov a je stanovená ako maximálna čiastka na jedného zamestnanca. Druhá zložka sa týka samotného podnikania, to môže mať trvalý alebo občasný charakter a základom dane je upravená hodnota obratu. Miestnu daň ďalej tvorí aj daň z motorových vozidiel. Je to daň vo forme miestnej prirážky ku štátnej dani.

Nedaňové príjmy tvoria nájomné z bytových a nebytových priestorov, výšku nájomného si územné samosprávy stanovujú samy. Rovnako aj poplatky za verejné služby ako je spotreba vody, čistenie odpadových vôd, zber odpadkov a diaľkové kúrenie. Ceny za tieto služby sú stanovené na trhovom základe. Územne samosprávy taktiež rozhodujú o poplatkoch za služby v ústavoch sociálnej starostlivosti s prihliadnutím k nákladom a finančným možnostiam klientov. (Poplatok nemôže byť vyšší ako 80% príjmu klienta a zvyšných 20% nesmie byť nižší ako 20% minimálneho starobného dôchodku). Ďalej stanovujú poplatky v jasliach, školách a rozhodujú aj o poplatkoch za školské stravovanie. K nedaňovým príjmom patria taktiež pokuty, hlavne spojené s ochranou životného prostredia, kultúrnych pamiatok a tiež dary a príjmy z predaja majetku.

Dotácie do samosprávnych jednotiek zo štátneho rozpočtu sa delia na tri druhy. Prvú skupinu tvoria dotácie poskytované na základe normatívu, ktoré samospráva použije podľa svojho uváženia, druhá skupina sú dotácie, ktoré sú vypočítané taktiež na základe normatívu ale ich využitie je účelovo viazané, napríklad na rôzne kapitálové projekty. Tretiu skupinu dotácií tvoria individuálne vyjednané dotácie na presne vymedzený účel použitia, napríklad na zdravotnú starostlivosť kultúrne aktivity, na prestavbu rozsiahlych oblastí vymedzených zákonom. Celkové dotácie tak tvoria 40% príjmov samospráv.

Výdavky na miestne samosprávy tvoria približne 20% verejných výdavkov Maďarska. Jednu tretinu tvoria výdavky na vzdelávanie, ďalšími v poradí podľa veľkosti sú výdavky na zdravotné služby a výdavky na sociálnu oblasť.⁵²

Česká republika je unitárny decentralizovaný štát, podľa ústavy je to štát s parlamentnou demokraciou, obmedzenými právomocami prezidenta a so zodpovednosťou vlády voči zákonodarnému orgánu.

Regionálnu úroveň samosprávy tvorí 14 krajov, konkrétne 13 krajov a hlavné mesto Praha. Ich hlavnou úlohou je starostlivosť a komplexný územný rozvoj, zameriavajú sa na oblasť dopravy a spojov, ochrany zdravých životných podmienok, sociálnej

⁵² Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

starostlivosti, výchovy a vzdelávania, kultúrneho rozvoja a ochrany verejného poriadku. Kraje v rámci samostatnej pôsobnosti nezasahujú do pôsobností obce a to platí aj naopak. Kraje v Českej republike zodpovedajú aj za výkon delegovanej štátnej správy, pričom sú priamo kontrolované príslušným ministerstvom. Podľa legislatívy je dôležité odlíšiť od krajov a ich obvodov regióny súdržnosti. Sú vytvorené z dôvodu snahy o využívanie štrukturálnych fondov Európskej únie a ich územne obvody sa zhodujú s územným obvodom jedného kraju alebo niekoľkých krajov. Celkovo ich je 8, v každom regióne súdržnosti je zriadená rada regiónu súdržnosti, ktorá pôsobí ako riadiaci orgán regionálneho operačného programu.⁵³

V Českej republike kraje a obce financujú výkon samosprávnych funkcií z vlastných rozpočtových zdrojov, tie sú tvorené podielmi daní, poplatkami, výnosmi z vlastnej hospodárskej činnosti a účelovými dotáciami. Príjmy územných samospráv tvoria daňové príjmy, a to daň z príjmu fyzických osôb, daň z príjmu právnických osôb, daň z nehnuteľnosti a DPH. Ďalej ide o miestne poplatky, sem patria poplatok za psa, zo vstupného, za kúpeľný a rekreačný pobyt, z ubytovania, za komunálny odpad, a taktiež správne poplatky, to je poplatky za správne úkony, napríklad výpis z matrik, vystavenie dokladu, povolenie stavby a iné. Ďalším zdrojom príjmu sú dotácie a transfery, kde patria bežné a kapitálové dotácie a nárokové a nenárokové dotácie. Dotácie môžu byť rôzneho typu napríklad mimoriadne dotácie zo štátneho rozpočtu, návratné finančné výpomoci, dotácie z rozpočtových kapitol ministerstiev, dotácie zo štátnych mimorozpočtových fondov. Obce môžu taktiež dostávať dotácie od krajov a ďalším typom sú dotácie z Európskej únie. Obce aj kraje majú možnosť čerpať dotácie zo štátneho rozpočtu aj Európskej únie, avšak iba kraje môžu čerpať z mimorozpočtových fondov.

Nedaňové príjmy samospráv tvoria príjmy z vlastnej hospodárskej činnosti, príjmy z poskytnutých úverov, z realizácie finančného majetku a taktiež príjmy.

Ostatné zdroje príjmov sú tvorené kapitálovými príjmami (napríklad príjmy z predaja majetkov územných celkov, výnosy z cenných papierov), návratné príjmy (úvery, pôžičky, emisie komunálnych obligácií, návratné finančné výpomoci, pôžičky zo štátnych fondov), príjmy zo združovania finančných prostriedkov, dary a výnosy z verejných zbierok.

⁵³ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Českej republike*. 2010. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.academia.edu/23787899/Samospráva_v_Českej_republike>

Výdavky krajov sú bežné a kapitálové. Ďalej sú čerpané na úhradu nákladov spojených s prenesenou pôsobnosťou, napríklad stavebný úrad, matriky. Dotácie sú evidované podľa zdroja a nie podľa účelu. Bežné výdavky zahŕňujú výdavky na dopravnú obsluhu, platy zamestnancov, nákup materiálu, nákup palív a energie, transfery neziskovým organizáciám. Kapitálové výdavky sú investičné príspevky príspevkovým organizáciám v oblasti školstva, investičné výdavky v oblasti zdravotníctva.⁵⁴

Írsko sa delí na 29 krajov a 5 veľkomiest, 5 obvodov a 75 miest. Teda je rozdelené do štyroch historických provincií, ktoré sa členia na 29 administratívnych útvarov nazývaných grófstva (kraje). Miestne vlády sú podľa írskej ústavy charakterizované ako správne a samosprávne jednotky s demokratickou reprezentatívnou úlohou a plnia samosprávne úlohy ako napríklad zásobovanie vodou alebo zber odpadu. Financovanie miestnych vlád je z dvoch zdrojov, a to vlastných príjmov a dotáciami z centrálnej vládnej úrovne. Vlastné príjmy majú z obchodných poplatkov a zo služieb, ktoré poskytujú lokálne orgány ako poplatok za odvoz odpadu, poplatok za vodu, za nájomné alebo za plánovanie. Dotácie z centrálnej vládnej úrovne sú miestnym vládam prevádzané cez lokálny vládny fond LGF (Local Government Fund) a tieto zdroje plynú zo všeobecných účelových dotácií a ďalších grantov a dotácií. Tento vládny fond je tiež financovaný z príspevkov zo štátnej pokladnice a z výnosov z daní motorových vozidiel. Niektoré oblasti sú menej závislé a iné viac závislé od financovania z centrálnej vlády. Lokálne vlády majú príjmy z rôznych poplatkov napríklad obchodné poplatky, ide o príjem ktorý sa vymeriava z čistej ročnej hodnoty komerčných a priemyselných nehnuteľností a tieto poplatky sú vyberané každoročne grófstvami, veľkomestami, mestami a obvodmi, a využívajú sa na financovanie miestnych úradov. Ďalším poplatkom sú príspevky za rozvoj a platia ich osoby, ktoré žiadajú o plánovacie povolenie, tento poplatok slúži na zabezpečenie nákladov za využívanie verejnej infraštruktúry a zariadení. Poplatky za odpad sú ďalším príjmom, miestne vlády ich môžu realizovať vo vlastnej réžii alebo môžu udeliť povolenie súkromným spoločnostiam. Výnosy z týchto poplatkov sa používajú na financovanie zberných služieb, zariadení na zneškodňovanie odpadov a taktiež na poskytovanie zariadení na recykláciu. Medzi príjmy patria aj poplatky za vodu a dane z rekreačných oblastí.⁵⁵

⁵⁴ Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

⁵⁵ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Írsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach.

Podľa územno-správneho členenia sa **Lotyšsko** člení na 109 obcí a 9 republikových miest. Na území Lotyšska sa pôvodne nachádzalo 390 obcí, v ktorých počet obyvateľov bolo menej ako 2 tisíc. Dobrovoľne sa zlúčilo iba 26 obcí, a to bol dôvod pre novelizáciu zákona. V roku 2009 prijali zákon o územnej a správnej reforme, podľa ktorého bolo Lotyšsko rozdelené na 118 lokálnych samosprávnych jednotiek. Zákon obsahoval ciele reformy, postup realizácie a finančnú kompenzáciu zo strany štátu pre obce, ktoré sa zlúčia. Dobrovoľné zlúčené obce mali nárok na dotácie pre rozvoj infraštruktúry. Všetky zlúčené obce dostali záruku, že ich príjmy nemôžu byť nižšie ako súčet rozpočtových príjmov pôvodných samostatných obcí. Ak sa stalo, že tento príjem bol nižší mali nárok na vykrytie rozdielu z prostriedkov štátneho rozpočtu. Hlavným cieľom tejto reformy teda bolo vytvorenie väčších správnych a samosprávnych jednotiek a taktiež celkové zníženie nákladov a napríklad aj znížením počtu úradníkov. Zlúčené obce majú za úlohu plniť rôzne funkcie ako napríklad organizáciu verejných služieb, tu patrí zabezpečovanie pitnej vody a tepla, udržiavanie kanalizácií, čistenie odpadových vôd, zber a likvidáciu komunálneho odpadu, výstavbu a údržbu obytných zariadení. Taktiež majú za úlohu územné plánovanie, zabezpečovanie miestnej dopravy a služieb s tým spojených a zabezpečenie vhodných podmienok pre podnikateľské aktivity. Tieto obce majú v kompetencii aj školskú politiku, zriaďovanie a prevádzkovanie školských, predškolských aj mimoškolských zariadení, okrem toho tiež kompenzujú výdavky spojené s dopravou školopovinných detí do týchto zariadení. Taktiež sa venujú prevádzke a zriaďovaniu zariadení, a podujatí v oblasti kultúry a športu, ďalej vo sfére sociálnej starostlivosti a pomoci, napríklad ľuďom v hmotnej núdzi, dôchodcom a invalidom. Zriaďujú mestské policajné zložky, organizujú komunálne voľby, zabezpečujú sčítanie obyvateľstva, zbierajú rôzne potrebné štatistické údaje a zabezpečujú administratívu v oblasti daní a poplatkov.⁵⁶

V rámci Európskej únie je 12 krajín, ktoré majú dvojúrovňovú samosprávu ako Slovensko, a to miestnu a regionálnu samosprávu. Na základe uvedených prehľadov je možné urobiť niekoľko porovnaní. Vo väčšine spomínaných krajín na regionálnej úrovni je samospráva povinná riešiť oblasti ako regionálna a miestna doprava. V Českej republike

online na: <https://www.researchgate.net/publication/265058460_Samosprava_v_Irsku>

⁵⁶ KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Lotyšsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/265058446_Samosprava_v_Lotyssku>

a v Dánsku sa na regionálnej úrovni rieši aj železničná doprava. Napríklad v Maďarsku sa doprava na regionálnej úrovni nerieši. V Lotyšsku sa na regionálnej úrovni rieši len oblasť regionálnej osobnej dopravy. Ďalším odvetvím, ktoré rieši vo väčšine krajín regionálna úroveň je zdravotná služba ambulantná aj lôžková. Týka sa to kompetencii na regionálnej úrovni Slovenska, Českej republiky, Rakúska, Dánska, Portugalska, Rumunska a Švédska. Oblasť zdravotníctva nemá v kompetencií regionálna úroveň Grécka, Maďarska a Holandska. Služby sociálnej starostlivosti na regionálnej úrovni zabezpečuje Slovensko napríklad starostlivosťou o seniorov. Česká republika zabezpečuje na regionálnej úrovni povinné sociálne zabezpečenie, sociálne bývanie, služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných a taktiež o seniorov. Rakúsko zabezpečuje na regionálnej úrovni služby starostlivosti o deti a sociálne bývanie. Dánsko realizuje služby v oblasti starostlivosti o starých občanov. Holandsko na regionálnej úrovni rieši sociálne bývanie. Portugalsko rieši sociálne zabezpečenie ako také a Rumunsko vykonáva služby starostlivosti o zdravotne hendikepovaných, starostlivosti o seniorov a služby starostlivosti o deti do 6 rokov. Krajiny ako Grécko, Maďarsko a Švédsko sociálne zabezpečenie na regionálnej úrovni neriešia. Vzdelávanie je ďalšia oblasť, ktorá je zabezpečovaná regionálnou úrovňou viacerých spomínaných krajín, medzi ktoré patrí aj Portugalsko. Na Slovensku a v Maďarsku regionálna úroveň rieši konkrétne stredoškolské vzdelávanie a v Českej republike regionálna úroveň rieši základné, stredné, odborné, ale aj čiastočné vysokoškolské vzdelávanie. Medzi krajiny, ktoré na regionálnej úrovni vzdelávanie neriešia patrí Dánsko, Grécko, Holandsko, Rumunsko a Švédsko. Oblasť produkcie tepla a kúrenia rieši regionálna úroveň Českej republiky, Rakúska a Dánska. Dodávky vody a odpadové vody riešia na regionálnej úrovni krajiny ako Česká republika, Rakúsko, Dánsko, Holandsko a Grécko. Rakúsko je jediná krajina, ktorá na regionálnej úrovni rieši aj produkciu elektriny, plynovody a distribúcia plynu.

Na základe vyššie uvedeného, môžeme konštatovať, že vo väčšine krajín je financovanie územných samospráv z rovnakých zdrojov. Hlavným príjmom sú vo väčšine krajín dane. To ako ich môžu ďalej použiť je určené v legislatíve konkrétnych krajín. Tejto väčšine sa ale vymyká Írsko, ktorého financovanie územných samospráv je len z vlastných miestnych zdrojov akými sú poplatky za rôzne služby a dotácie z centrálnej vládnej úrovne. Ostatné krajiny sú financované z rôznych poplatkov za služby, ktoré ich samospráva ponúka. V niektorých krajinách je výška týchto poplatkov ohraničená legislatívou. Ďalšími príjmami spomínaných krajín sú napríklad príjmy z vlastnej hospodárskej alebo podnikateľskej činnosti. Posledným dôležitým príjmom všetkých

spomínaných štátov sú dotácie. Môže ísť o účelovo viazané granty a transfery alebo neúčelovo viazané, nárokové alebo nenárokové. Dotácie môžu byť rôzneho typu a každá krajina to má legislatívne vymedzené. V niektorých krajinách ako napríklad v Maďarsku môžu byť poskytované na základe normatívu.

Slovenský model samospráv má na základe zistených informácií najbližšie k Českej republike, čo môže vyplývať aj z toho, že ešte nedávno boli obe krajiny súčasťou jedného spoločného štátu.

2 Ciel' práce

Vyššie územne celky sú druhá úroveň územnej samosprávy v našej krajine. Od roku 2005 príjmom vyšších územných celkov nie sú len transfery zo štátneho rozpočtu, ale územné samosprávne kraje majú aj vlastné príjmy, dôležitým príjmom vyšších územných celkov sa stali dane.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať tvorbu daňových príjmov pri kvantifikácii vplyvu jednotlivých kritérií so zreteľom na koeficient, ktorého účelom je vyrovňovanie rozdielov v príjmoch vyšších územných celkov SR v období od roku 2005 až do roku 2018.

Prvým čiastkovým cieľom je sledovanie vývoja štyroch základných ukazovateľov, ktoré sa používajú pri hodnotení finančnej bonity územnej samosprávy. Ide o štyri indikátory: príjmy na obyvateľa, podiel daňových príjmov na celkových príjmoch, daňová sila na obyvateľa a miera sebestačnosti v tvorbe príjmov.

Druhým čiastkovým cieľom je sledovať vývoj ďalších ukazovateľov, ktoré ovplyvňujú daňové príjmy vo vyšších územných celkoch. Dôležité je sledovať vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých vyšších územných celkoch a ich podiel na celkovom počte obyvateľov za celé sledované obdobie. V rámci tohto cieľa je dôležité sledovať podiel daňových príjmov v jednotlivých vyšších územných celkoch na celkových daňových príjmoch.

Tretím čiastkovým cieľom práce je zistiť, či koeficient horizontálneho vyrovňovania ovplyvňuje daňové príjmy a či vývoj tohto koeficientu v jednotlivých samosprávnych krajoch v sledovanom období a jeho komparácia s vývojom daňových príjmov na obyvateľa.

V rámci práce sme si stanovili 3 hypotézy:

H1: Vývoj daňových príjmov za sledované obdobie má rastúcu tendenciu.

H2: Daňové príjmy tvoria polovicu celkových príjmov vyšších územných celkov.

H3: Koeficient horizontálneho vyrovňovania ovplyvňuje rozdelenie daňových príjmov medzi vyššie územné celky.

V zhode s cieľom diplomovej práce bolo dôležité formulovať aj výskumnú otázku: Ovplyvňuje rozdelenie daňových príjmov medzi vyššie územné celky vplyv jednotlivých kritérií za sledované obdobie?

3 Metodika práce a metódy skúmania

Pri spracovaní teoretickej časti diplomovej práce bolo nutné si naštudovať potrebnú teóriu z odborných literárnych zdrojov z oblasti územnej samosprávy na Slovensku a v ďalších krajinách Európskej únie s dvojstupňovou úrovňou územnej samosprávy. Teoretické zdroje sme podložili relevantnou legislatívou, ktorá sa týka danej problematiky.

V druhej analytickej časti práce bolo potrebné na skúmanie vývoja daňových príjmov samosprávnych krajov čerpať informácie zo záverečných účtov všetkých ôsmich samosprávnych krajov za sledované obdobie od roku 2005 až do roku 2018. Záverečné účty jednotlivých krajov za jednotlivé roky sme čerpali z webových stránok týchto krajov. Na vypočítanie indikátorov, ktoré bolo potrebné pre analýzu tejto práce sledovať, sme použili aj údaje o počte obyvateľov v jednotlivých krajoch za sledované obdobie, ktoré sme získali zo Štatistického úradu Slovenskej republiky. Dôležitý vplyv na vývoj daňových príjmov majú aj koeficienty, ktoré jeho výšku ovplyvňujú. Vývoj koeficientu horizontálneho vyrovnania ktorý sme sledovali či daňové príjmy ovplyvňuje priamo sme čerpali z nariadenia vlády č. 668/2004 Z. z., ktorý uvádzame v Prílohe č.6.

Získané údaje zo záverečných účtov a Štatistického úradu sme vložili do tabuliek za jednotlivé roky sledovaného obdobia. Všetky údaje na nachádzajú v prílohe č.2. Na základe nich sme vypočítali konkrétne ukazovatele, ktorými sme sledovali vývoj daňových príjmov. Zo získaných údajov sme vypočítali celkové príjmy na obyvateľa, podiel daňových príjmov na celkových príjmoch, daňovú silu, mieru sebestačnosti v tvorbe príjmov, daňové príjmy na obyvateľa, percentuálny podiel daňových príjmov na celkových príjmoch a percentuálny podiel počtu obyvateľov na celkovom počte obyvateľov za celé sledované obdobie.

V rámci metód skúmania sa použila hlavne metóda analýzy na základe vypočítaných dát. Pri posudzovaní vývoja a vplyvov koeficientu na daňové príjmy bolo potrebné použiť aj metódu komparatívnej analýzy a syntézy. Na interpretáciu a prehľadnosť získaných výsledkov boli tieto prezentované v tabuľkách a grafických zobrazeniach.

4 Výsledky práce

V práci sme sledovali osem vyšších územných celkov na základe štyroch ukazovateľov: **príjmy na obyvateľa, podiel daňových príjmov na celkových príjmoch, daňová sila na obyvateľa a miera sebestačnosti v tvorbe príjmov**. Tieto ukazovatele sa používajú aj pri posudzovaní finančnej bonity územnej samosprávy. Hodnoty spomínaných ukazovateľov sme vypočítali z údajov, ktoré sme získali zo záverečných účtov jednotlivých vyšších územných celkov a zo štatistického úradu za sledované obdobie od roku 2005 až do roku 2018. Nezískali sme údaje zo záverečného účtu Bratislavského samosprávneho kraja za rok 2018 (viď príloha 2).

4.1 Príjmy rozpočtov vyšších územných celkov SR za roky 2005 až 2018

Celkové príjmy na obyvateľa sme vypočítali podielom celkových príjmov samosprávneho kraja na počet obyvateľov samosprávneho kraja za jednotlivé roky.

Tabuľka č.5: Celkové príjmy na obyvateľa v € podľa jednotlivých VÚC

CP/ obyv.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	129	147	166	201	204	180	201	194	204	196	210	220	241	*
TTSK	134	152	174	241	207	185	293	219	205	206	238	247	285	271
TSK	159	165	181	259	243	206	294	229	214	294	222	250	280	306
NSK	152	172	177	212	208	200	261	225	227	227	250	263	285	299
ŽSK	170	175	177	216	237	242	226	233	239	294	249	248	248	328
BBSK	175	191	216	229	212	211	222	236	242	235	242	257	285	313
PSK	141	179	203	204	215	222	248	217	209	226	247	254	277	293
KSK	143	152	179	214	207	183	215	206	220	233	232	244	279	279

Zdroj: vlastné spracovanie

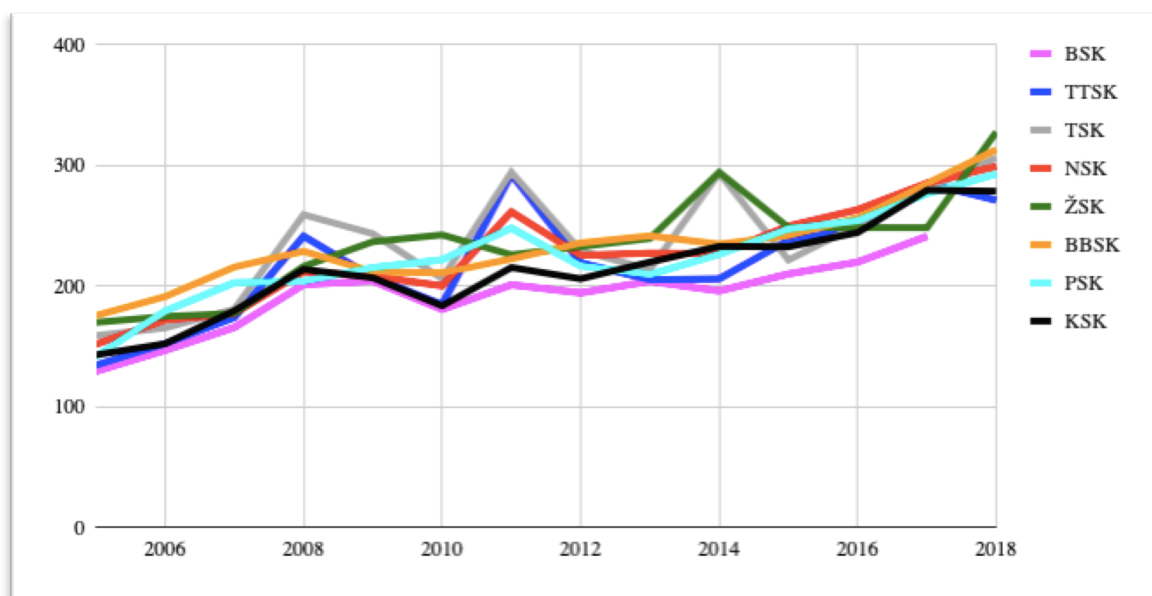
*údaje za BSK za rok 2018 neboli k dispozícii

Vo všetkých vyšších územných celkov sledujeme nárast za jednotlivé roky. V roku 2008 vzrástli celkové príjmy na obyvateľa o niečo viac, môže to byť spôsobené aj prijatím novej meny euro. Následne pozorujeme mierny pokles a opäť nárast. Za celé sledované obdobie môžeme pozorovať celkový nárast celkových príjmov na obyvateľa.

Vo všetkých rokoch sledovaného obdobia môžeme sledovať najnižšiu hodnotu celkových príjmov na obyvateľa v Bratislavskom samosprávnom kraji, tá rástla od 129€ v roku 2005 po 241€ v roku 2017.

Najvyššie hodnoty boli každý rok v inom kraji, na začiatku sledovaného obdobia to bolo v Žilinskom 170€. V období rokov 2006 – 2007, dosahoval najvyššie hodnoty Banskobystrický kraj, pričom v roku 2006 dosiahol úroveň 191€ a v roku 2007 hodnotu 216€. Medzi rokmi 2008 – 2009 boli zistené v Trenčianskom kraji, kedy v roku 2008 dosiahol 259€ a v roku 2009 úroveň 243€. V ďalšom roku 2010 najvyššiu úroveň dosiahol Žilinský kraj s hodnotou 242€, v roku 2011 znova Trenčiansky s hodnotou 294€. Najvyššia hodnota za roky 2012 a 2013 bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji v roku 2012, a to 236€ a 2013 na úrovni 242€. Za rok 2014 bola najvyššia hodnota celkových príjmov 294€, túto hodnotu môžeme pozorovať v Žilinskom aj Trenčianskom kraji. V rokoch 2015, 2016 aj 2017 mal najväčšiu hodnotu Nitriansky kraj. V roku 2015 dosiahol 250€, v roku 2016 získal 263€ a v roku 2017 mal príjmy na obyvateľa 285€. Rovnakú hodnotu v roku 2017 dosiahol aj Trnavský a Banskobystrický kraj. Na konci sledovaného obdobia môžeme pozorovať najvyššiu hodnotu za celé sledované obdobie a to 328€, túto hodnotu je možné vidieť v Žilinskom kraji. Môžeme konštatovať, že napriek tomu, že celkové príjmy na obyvateľa nemali lineárny ale skôr kolísavý priebeh, ich hodnota za celé sledované obdobie vzrástla.

Graf č.2: Celkové príjmy na obyvateľa v €

Zdroj: vlastné spracovanie

Percentuálny **podiel daňových príjmov na celkových príjmoch** poukazuje na fakt, že daňové príjmy tvoria veľkú časť celkových príjmov. Táto hodnota sa vo väčšine krajov pohybuje okolo 50% podielu daní na celkových príjmoch. Za sledované obdobie môžeme pozorovať celkový nárast podielu daní na celkových príjmoch.

Tabuľka č.6: Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch v %

DP/CP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	46	49	53	43	49	48	52	55	53	59	58	58	54	*
TTSK	49	51	51	39	48	45	34	46	50	52	51	54	51	60
TSK	45	48	48	36	39	40	32	42	46	35	52	52	50	51
NSK	48	48	51	46	48	43	39	46	47	50	50	54	53	57
ŽSK	43	46	48	42	40	34	42	42	41	35	46	46	46	47
BBSK	52	52	48	49	53	45	49	47	47	51	55	59	58	59
PSK	47	46	43	46	44	36	37	44	47	45	46	50	50	53
KSK	47	49	45	36	42	40	39	41	40	40	40	48	46	51

Zdroj: vlastné spracovanie

*údaje za BSK za rok 2018 neboli k dispozícii

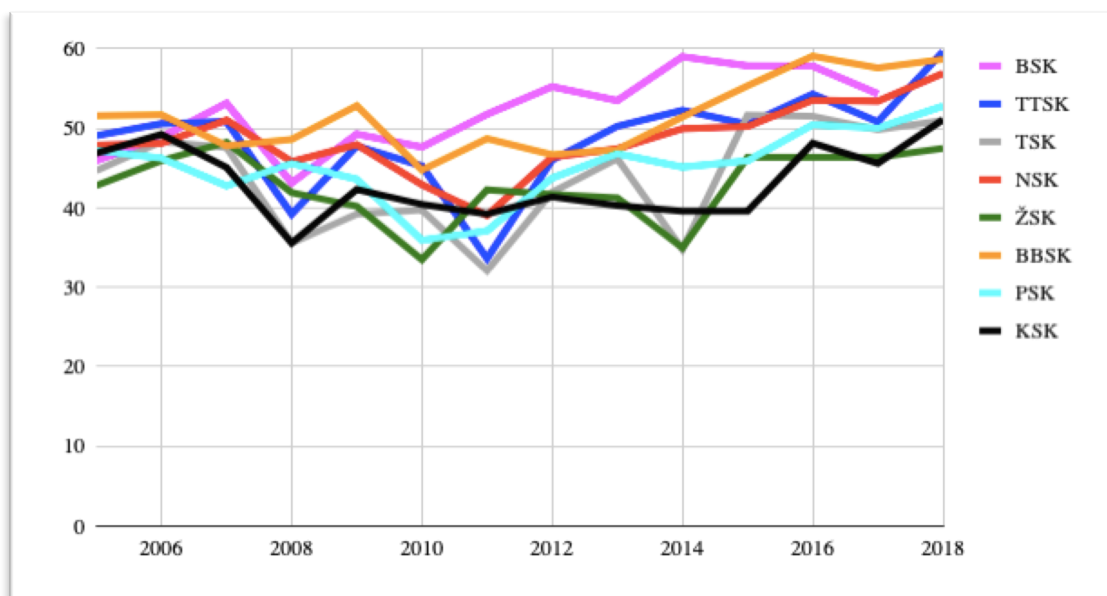
V Bratislavskom samosprávnom kraji hodnota vzrástla zo 46% na 54%, v roku 2008 sledujeme najnižší percentuálny podiel, a to 43%, naopak v roku 2014 bol tento podiel najvyšší, a to 59%. V Trnavskom samosprávnom kraji podiel vzrástol zo 49% na 60%. Najnižšiu hodnotu sme zaznamenali v roku 2011, kedy dosiahol len 34% a najvyšší bol v roku 2018, a to 60%. V Trenčianskom samosprávnom kraji na začiatku sledovaného obdobia bol na úrovni 45% a na konci sledovaného obdobia na úrovni 51%. Najnižšiu hodnotu sledujeme taktiež v roku 2011 kedy bol podiel 32%, a naopak najvyššiu hodnotu mal v rokoch 2015 a 2016 kedy hodnota podielu bola 52%. V Nitrianskom samosprávnom kraji vzrástla hodnota zo 48% na 57%, najnižšiu hodnotu ale sledujeme v roku 2011, a to 39% a najvyššia v roku 2018. V Žilinskom samosprávnom kraji za sledované obdobie podiel vzrástol veľmi málo, zo 43% len na 47%. Najnižšiu hodnotu sledujeme v roku 2010 a to 34% a najvyššiu v roku 2007 48%. V Banskobystrickom samosprávnom kraji hodnota vzrástla z 52% na 59%. Najnižšia hodnota bola v roku 2010, konkrétne 45% a najvyššia v rokoch 2016 a 2018, a to až 59%. V Prešovskom samosprávnom kraji hodnota vzrástla zo 47% na 53%, najnižšia hodnota bola v roku 2010 36% a najvyššia v roku 2018. V Košickom samosprávnom kraji pozorujeme druhý

najmenší nárast podielu, a to zo 47% na 51%. Najnižšia hodnota bola v roku 2008 36% a najvyššia v roku 2018. Z uvedeného vyplýva, že najvyšší nárast bol zaznamenaný v Trnavskom samosprávnom kraji.

Celkovo najvyššie hodnoty dosahovali v sledovanom období Bratislavský a Banskobystrický kraj. Na začiatku sledovaného obdobia v rokoch 2005 a 2006 Banskobystrický kraj mal podiel daňových príjmov na celkových vo výške 52%. Nasledujúci rok 2007 mal najvyššiu hodnotu Bratislavský kraj, a to 53%. V rokoch 2008 a 2009 mal najvyšší podiel opäť Banskobystrický kraj, a to v roku 2008 vo výške 49% a v roku 2009 v hodnote 53%. V období rokov 2010 až 2015 dosahoval najvyšší podiel Bratislavský kraj, v roku 2010 išlo o 48%, v roku 2011 dosiahol 52%, v roku 2012 mal výšku 55%, v roku 2013 bol 53% , v roku 2014 to bolo 59% a v roku 2015 klesol na hodnotu 58%. V nasledujúcich rokoch 2016 a 2017 mal najvyšší podiel opäť Banskobystrický kraj, a to v roku 2016 úroveň 59% a v roku 2017 to bolo 58%. Za rok 2018 pozorujeme najvyšší podiel v Trnavskom kraji, a to 60% s prihliadnutím na fakt, že nepoznáme podiel v Bratislavskom kraji. Podiel 60% daňových príjmov na celkových príjmoch je najvyššia hodnota za celé sledované obdobie.

Vo všetkých samosprávnych krajoch sledujeme najnižšie podiely v rokoch 2008, 2010 a 2011. Celkovo najnižšia hodnota podielu daňových príjmov na celkových bola v roku 2011 zaznamenaná v Trenčianskom kraji, a to 32%. Za celé sledované obdobie najnižšie podiely môžeme sledovať v Trenčianskom, Žilinskom a Košickom kraji.

Graf č.3: Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch v %

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňová sila vyššieho územného celku ukazuje jeho daňovú výnosnosť a udáva aký objem daní pripadá na jedného obyvateľa. Vyjadruje nám daňovú autonómiu vyššieho územného celku, objem daňových príjmov, s ktorými vyšší územný celok hospodári za účelom uplatňovania svojich kompetencií. Vypočítali sme ho ako podiel daňových príjmov na počet obyvateľov za jednotlivé samosprávne kraje v jednotlivých rokoch .

Tabuľka č.7: Daňová sila na obyvateľa v €

DS/ obyv.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	59	72	88	87	101	86	104	107	109	116	121	127	131	*
TTSK	66	77	88	95	99	84	99	101	103	108	120	134	145	162
TSK	71	80	86	92	95	82	95	96	99	102	114	129	140	156
NSK	73	83	90	97	100	86	102	105	108	113	125	141	152	170
ŽSK	73	80	86	91	95	81	96	97	99	103	115	115	115	156
BBSK	91	99	103	111	112	94	108	110	114	121	134	152	164	184
PSK	67	83	87	93	94	80	92	95	98	102	114	128	138	155
KSK	67	75	81	76	88	74	84	85	89	92	92	118	127	142

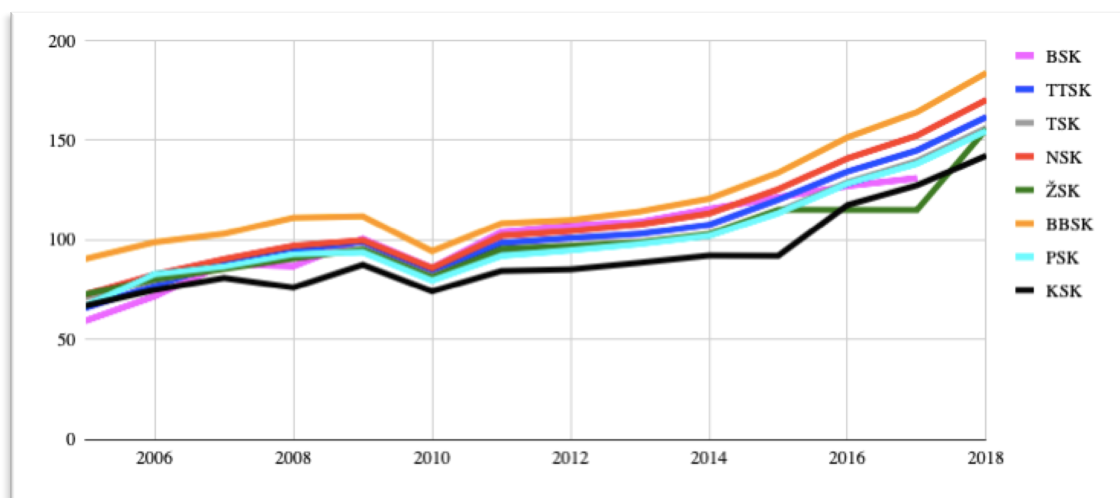
Zdroj: vlastné spracovanie

*údaje za BSK za rok 2018 neboli k dispozícii

Ako možno vidieť v **tabuľke č.7** daňová sila za sledované obdobie vzrástla vo všetkých vyšších územných celkoch o viac ako dvojnásobok. Za celé sledované obdobie najvyššie hodnoty dosahoval Banskobystrický kraj, na začiatku v roku 2005 bola daňová sila na úrovni 91€ a na konci sledovaného obdobia v roku 2018 dosiahla 184€, čo je aj najvyššia hodnota za celé sledované obdobie.

Najnižšie hodnoty dosahoval v prvých dvoch rokoch Bratislavský kraj a to v roku 2005 to bolo 59€ a v roku 2006 hodnotu 72€. V ďalších rokoch najnižšie hodnoty pozorujeme v Košickom kraji, a to od 81€ v roku 2007 po 142€ v roku 2018.

Graf č.4: Daňová sila na obyvateľa v €

Zdroj: vlastné spracovanie

Miera sebestačnosti v tvorbe príjmov vyjadruje finančnú autonómiu vyššieho územného celku. Počíta sa ako pomer vlastných a celkových príjmov. Vlastné príjmy tvoria dane a poplatky, podiely na daniach, nedaňové príjmy plynúce z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku vyššieho územného celku, príjmy z činnosti vyššieho územného celku a jeho rozpočtových organizácií, úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov vyššieho územného celku a iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Tabuľka č.8: Miera sebestačnosti v tvorbe príjmov

MS	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	0,55	0,54	0,59	0,57	0,55	0,52	0,57	0,60	0,60	0,63	0,63	0,62	0,59	*
TTSK	0,59	0,57	0,58	0,46	0,54	0,53	0,39	0,54	0,58	0,59	0,57	0,62	0,56	0,67
TSK	0,45	0,48	0,53	0,40	0,44	0,45	0,36	0,48	0,53	0,35	0,58	0,58	0,56	0,57
NSK	0,56	0,49	0,58	0,52	0,54	0,50	0,45	0,54	0,56	0,59	0,59	0,64	0,63	0,66
ŽSK	0,49	0,53	0,55	0,47	0,46	0,39	0,50	0,50	0,50	0,41	0,54	0,54	0,54	0,55
BBSK	0,62	0,58	0,59	0,61	0,62	0,54	0,58	0,55	0,58	0,59	0,63	0,66	0,64	0,65
PSK	0,53	0,50	0,48	0,53	0,49	0,40	0,42	0,49	0,52	0,50	0,50	0,56	0,55	0,57
KSK	0,52	0,54	0,50	0,43	0,48	0,47	0,45	0,47	0,47	0,46	0,46	0,49	0,51	0,57

Zdroj: vlastné spracovanie

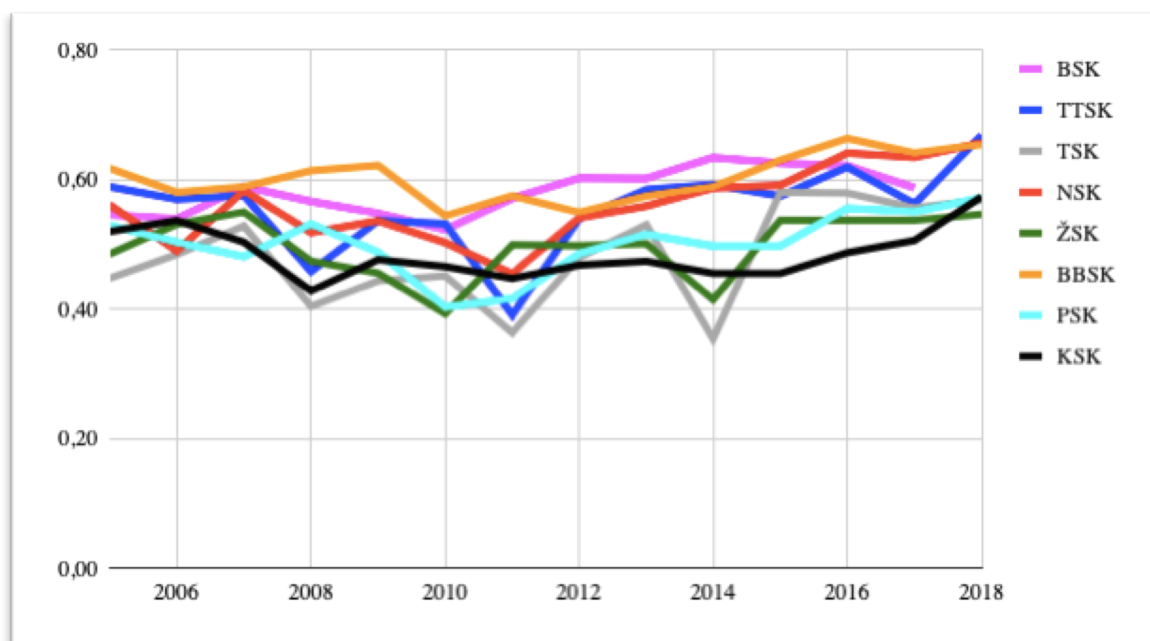
*údaje za BSK za rok 2018 neboli k dispozícii

V sledovanom období môžeme vo všetkých vyšších územných celkoch pozorovať mierny rast miery sebestačnosti. Napriek tomu miera samofinancovania počas celého sledovaného obdobia má nižšiu hodnotu ako 1, čo znamená, že nemôžeme vyššie územné celky považovať za finančne samostatné a schopné financovať svoj bežný chod z vlastných zdrojov.

Najvyššie hodnoty za celé sledované obdobie zo všetkých krajov môžeme pozorovať v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji. Od začiatku sledovaného obdobia až po rok 2011 dosahoval najvyššie hodnoty miery sebestačnosti Banskobystrický kraj, a to v roku 2005 dosiahol 0,62; v roku 2006 to bolo 0,58; v roku 2007 dosiahol 0,59; v roku 2008 mal hodnotu 0,61; v roku 2009 to bolo 0,62; v roku 2010 dosiahol 0,54 a v roku 2011 mal výšku 0,58. Za obdobie rokov 2012 až 2015 najvyššie hodnoty dosahoval Bratislavský kraj, a to v roku 2012 a 2013 mal 0,60; v roku 2014 to bolo 0,63 a v roku 2015 dosiahol 0,63 rovnako ako aj Banskobystrický kraj. V roku v 2016 a 2017 mal znova najvyššie hodnoty Banskobystrický kraj, a to 0,66 v roku 2016 a 0,67 v roku 2017. Na konci sledovaného obdobia mal najvyššiu hodnotu zo všetkých sledovaných údajov Trnavský kraj, a to 0,67; s prihliadnutím na fakt nezistených údajov Bratislavského kraja.

Najnižšie hodnoty miery sebestačnosti boli zistené v Trenčianskom, Prešovskom a Košickom kraji, z toho úplne najnižšiu hodnotu dosiahol Trenčiansky kraj v roku 2014.

Graf č.5: Miera sebestačnosti v tvorbe príjmov

Zdroj: vlastné spracovanie

4.2 Kritériá rozdeľovania daňových príjmov a vplyv koeficientov horizontálneho vyrovnávania

Na základe modelu rozdeľovania daňových príjmov (v podstate len jednej dane – daň z príjmov fyzických osôb) platného od roku 2005 vyšším územným celkom, ktorý sme uviedli v prvej časti práce, a v súlade s cieľom práce, v tejto podkapitole budeme analyzovať vplyv jednotlivých kritérií na výšku daňových príjmov v rozpočtoch. Osobitná pozornosť je venovaná koeficientu horizontálneho vyrovnávania komparovaním jeho vývoja s vývojom daňových príjmov.

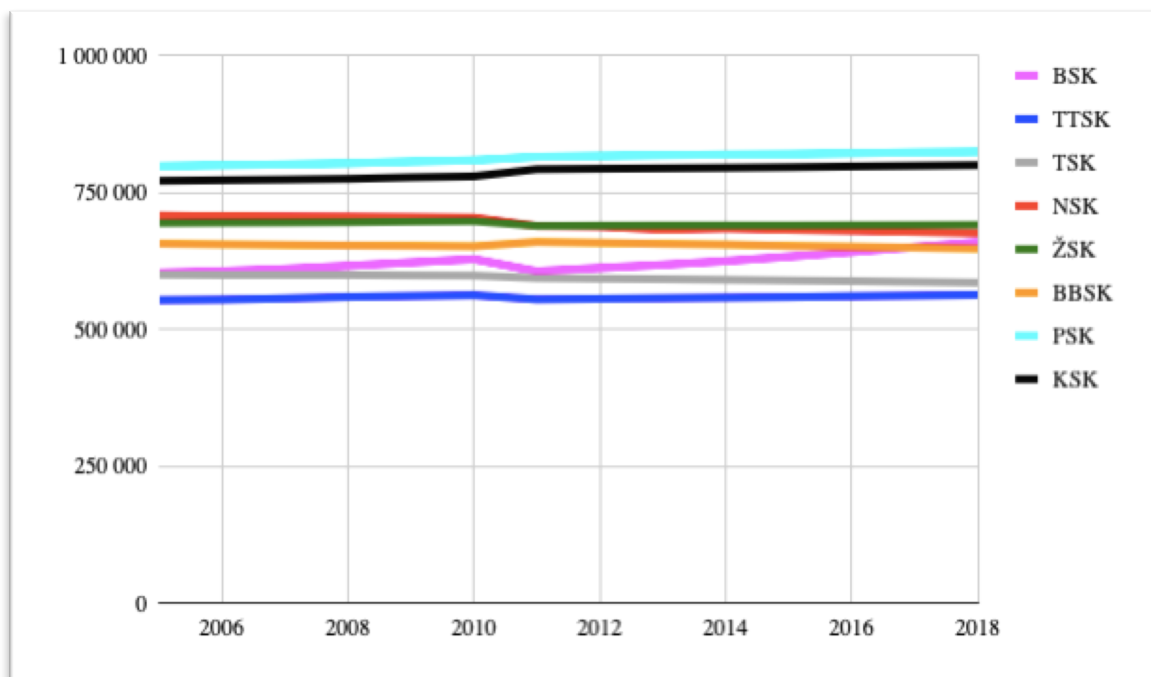
Tabuľka č.9: Počet obyvateľov za jednotlivé v kraje v sledovanom období

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	603 699	606 753	610 850	616 578	622 706	628 686	606 537	612 682	618 380	625 167	633 288	641 892	650 838	659 598
TTSK	554 172	555 075	557 151	559 934	561 525	563 081	555 509	556 577	557 608	558 677	559 697	561 156	562 372	563 591
TSK	600 386	599 847	599 831	599 859	599 214	598 819	594 186	593 159	592 394	591 233	589 935	588 816	587 364	585 882
NSK	708 498	707 305	706 758	706 375	705 661	704 752	689 564	688 400	682 662	684 922	682 527	680 779	678 692	676 672
ŽSK	694 763	695 326	695 698	696 347	697 502	698 274	689 601	690 121	690 420	690 449	690 434	690 778	691 023	691 368
BBSK	657 119	655 762	654 668	653 697	653 186	652 218	660 128	658 490	656 813	655 359	653 024	651 509	649 788	647 874
PSK	798 596	800 483	801 939	803 955	807 011	809 443	815 806	817 382	818 916	819 977	820 697	822 310	823 826	825 022
KSK	771 947	773 086	774 103	775 509	778 120	780 000	792 991	794 025	794 756	795 565	796 650	798 103	799 217	800 414

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov Štatistického úradu

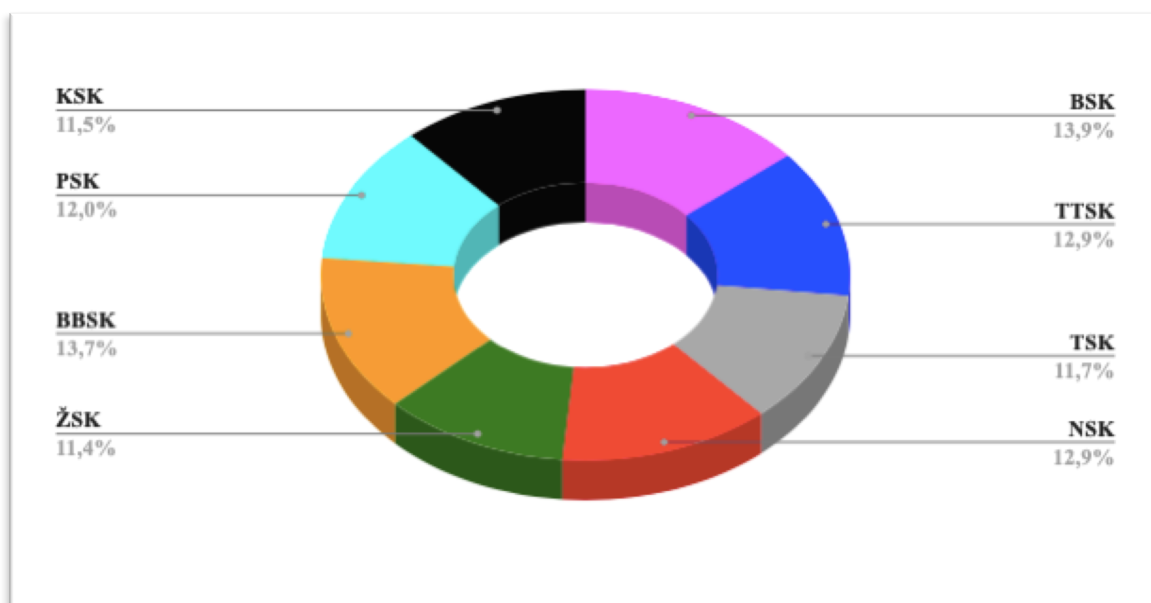
Počet obyvateľov za celé sledované obdobie bol najvyšší v Prešovskom samosprávnom kraji. Druhý najvyšší počet obyvateľov za celé obdobie bol v Košickom samosprávnom kraji. Tretí najväčší počet bol od začiatku sledovaného obdobia do roku 2010 v Nitrianskom samosprávnom kraji a od roku 2011 až roku 2018 si svoje miesto vymenil so Žilinským samosprávnym krajom. Piaty najväčší počet obyvateľov sledujeme v Banskobystrickom samosprávnom kraji až do roku 2016, od roku 2017 na toto miesto vzrástol počet obyvateľov v Bratislavskom samosprávnom kraji. Druhý najmenší počet obyvateľov sledujeme za celé obdobie v Trenčianskom samosprávnom kraji a najnižší počet obyvateľov bol celé obdobie v Trnavskom samosprávnom kraji čo dokazuje aj **Graf č.6.**

Graf č.6: Vývoj počtu obyvateľov za jednotlivé v kraje v období 2005 až 2018

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov Štatistického úradu

Graf č.7: Percentuálny podiel daňových príjmov na celkových príjmoch za roky 2005 až 2018

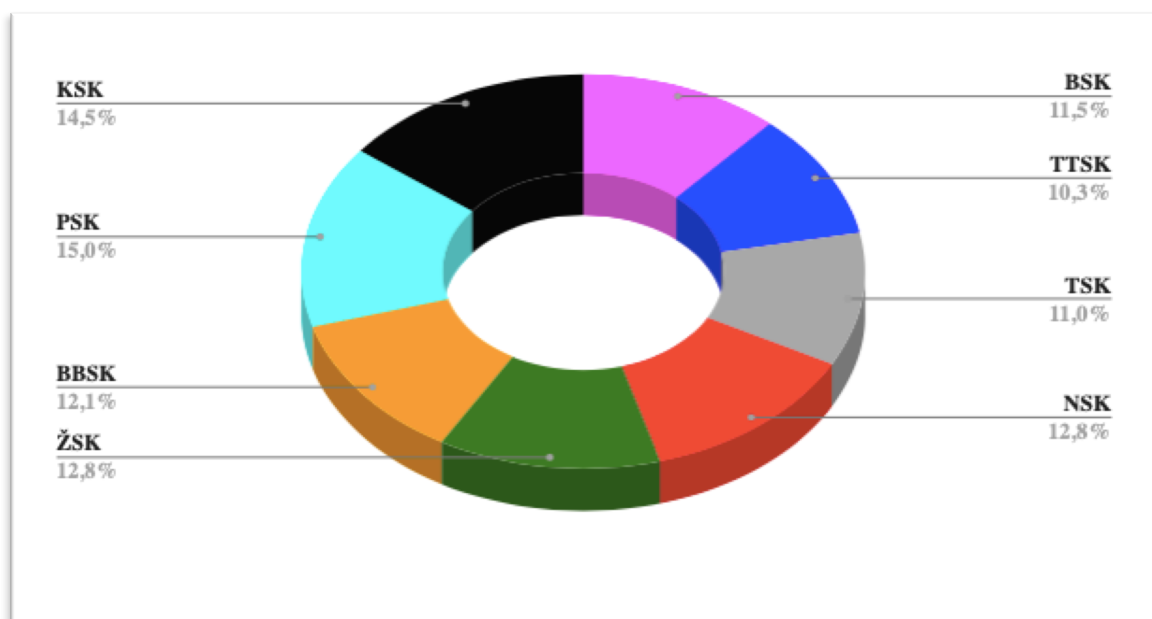

Zdroj: vlastné spracovanie

Percentuálny podiel daňových príjmov na celkových príjmoch za roky 2005 až 2018 sme vypočítali ako podiel priemeru daňových príjmov za všetky roky v jednotlivých krajoch na priemer daňových príjmov za všetky roky u všetkých krajoch.

Rozdiely v podieloch daňových príjmov na celkových sú medzi jednotlivými samosprávnymi krajmi minimálne. Bratislavský samosprávny kraj ma najvyšší percentuálny podiel a to 13,9%, za ním nasleduje Banskobystrický kraj s podielom 13,7%. S percentuálnym podielom 12,9% je Nitriansky a Trnavský samosprávny kraj. Ďalší v poradí je Prešovský samosprávny kraj s 12%. Posledné tri kraje majú podiely daňových príjmov na celkových 11,7% Trenčiansky, 11,5% Košický a 11,4% Žilinský kraj.

Graf č.8:Percentuálny podiel počtu obyvateľov na celkovom počte obyvateľov za roky 2005 až 2018

Zdroj: vlastné spracovanie

Percentuálny podiel počtu obyvateľov na celkovom počte obyvateľov za roky 2005 až 2018 sme vypočítali ako podiel priemerných počtov obyvateľov za všetky roky v jednotlivých krajoch na priemer počtu obyvateľov za všetky roky u všetkých krajoch.

Najväčší percentuálny podiel počtu obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov za sledované obdobie má Prešovský kraj a to 15%. Druhý najväčší podiel má Košický samosprávny kraj s 14,5%. S 12,8% podielu obyvateľov na celkovom počte je Žilinský a Nitriansky samosprávny kraj. Ďalej nasleduje Banskobystrický kraj s 12,1%, za ním Bratislavský kraj s 11,5% následne Trenčiansky samosprávny kraj s 11% a najnižší podiel má Trnavský kraj s 10,3% počtu obyvateľov.

Koeficient horizontálneho vyrovnávania vyššieho územného celku slúži na to, aby sa bolo možné vyhnúť cielenému znižovaniu výšky daní, s cieľom kompenzovať

rozdiely na úkor bohatších samospráv. Tento koeficient solidarity teda slúži na zmiernenie finančných disparít medzi regiónmi.

Tabuľka č.10: Koeficient horizontálneho vyrovnávania vo VÚC za sledované obdobie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018+
BSK	0,6388	0,7592	0,8796	0,9518	0,9518	0,9518	0,9518	0,9518	0,9518	0,9518	1,39838	1,34979	1,3012	1,25261
TTSK	0,8522	0,9015	0,9507	0,9803	0,9803	0,9803	0,9803	0,9803	0,9803	0,9803	1,01229	1,01676	1,02123	1,0257
TSK	1,0095	1,0063	1,0032	1,0013	1,0013	1,0013	1,0013	1,0013	1,0013	1,0013	0,97369	0,97819	0,98268	0,98718
NSK	0,9637	0,9758	0,9879	0,9952	0,9952	0,9952	0,9952	0,9952	0,9952	0,9952	0,99921	1,00268	1,00815	1,01263
ŽSK	1,0892	1,0595	1,0297	1,0119	1,0119	1,0119	1,0119	1,0119	1,0119	1,0119	0,9998	1,00427	1,00874	1,01322
BBSK	1,1273	1,0849	1,0424	1,017	1,017	1,017	1,017	1,017	1,017	1,017	0,93111	0,93554	0,92998	0,94442
PSK	1,1129	1,0753	1,0376	1,0151	1,0151	1,0151	1,0151	1,0151	1,0151	1,0151	0,93001	0,93445	0,9289	0,94334
KSK	1,0186	1,0124	1,0062	1,0025	1,0025	1,0025	1,0025	1,0025	1,0025	1,0025	0,92437	0,92882	0,93327	0,93772

Zdroj: vlastné spracovanie

Zmenu koeficientov v sledovanom období sledujeme od roku 2005 do roku 2008, kedy sa koeficient ustálil a od roku 2009 do roku 2014 bol v každom kraji rovnakí ako v roku 2008. Následne sa jeho hodnoty zmenili od roku 2015 do roku 2018. Môžeme sledovať veľké rozdiely v hodnotách do roku 2014 a od roku 2015. Tieto zmeny sú pravdepodobne spôsobené tým, že od roku 2015 bola súčasťou koeficientu už aj daň z motorových vozidiel, ktorá sa primárne stala príjmom štátneho rozpočtu.

Od roku 2005 do roku 2014 bol sledovaný koeficient solidarity najnižší v Bratislavskom samosprávnom kraji a naopak od roku 2015 do roku 2018 bola hodnota tohto koeficientu najvyššia. Druhú najnižšiu hodnotu od roku 2005 do roku 2014 sledujeme v Trnavskom kraji a taktiež od roku 2015 bola hodnota tohto koeficientu druhá najvyššia. Stredná veľkosť hodnoty koeficientu sa za sledované obdobie menila v Trenčianskom, Nitrianskom a Žilinskom kraji. Najvyššie hodnoty koeficientu solidarity od roku 2005 do roku 2014 mal Banskobystrický a Prešovský kraj avšak od roku 2015 dosahovali najnižšie hodnoty zo všetkých samosprávnych krajov.

Daňové príjmy na obyvateľa nám hovoria aký je pomer daňových príjmov v € na jedného obyvateľa.

Tabuľka č.11 : Daňové príjmy na obyvateľa vo VÚC za sledované obdobie v €

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BSK	59	72	88	87	101	86	104	107	109	116	121	127	131	*
TTSK	66	77	88	95	99	84	99	101	103	108	120	134	145	162
TSK	71	80	86	92	95	82	95	96	99	102	114	129	140	156
NSK	73	83	90	97	100	86	102	105	108	113	125	141	152	170
ŽSK	73	80	86	91	95	81	96	97	99	103	115	115	115	156
BBSK	91	99	103	111	112	94	108	110	114	121	134	152	164	184
PSK	67	83	87	93	94	80	92	95	98	102	114	128	138	155
KSK	67	75	81	76	88	74	84	85	89	92	92	118	127	142

Zdroj: vlastné spracovanie

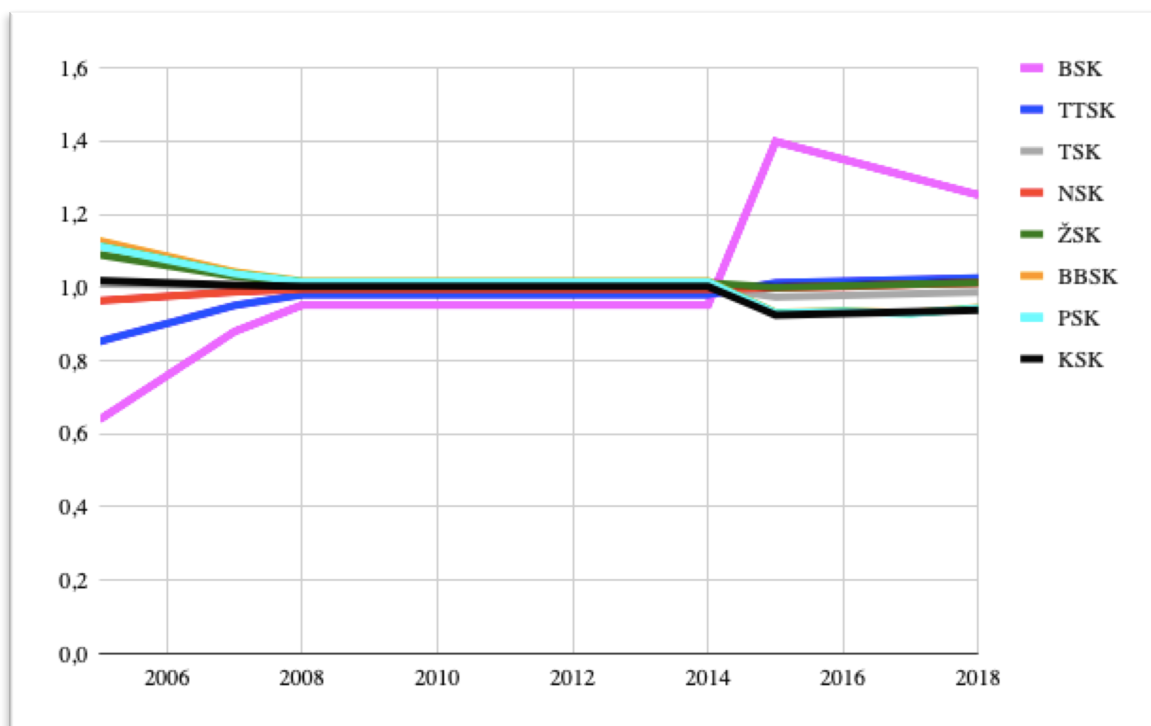
*údaje za BSK za rok 2018 neboli k dispozícii

V priebehu sledovaného obdobia pomery rástli do roku 2009 následne v roku 2010 výrazne klesli a ďalej rástli až do konca sledovaného obdobia. Za celé obdobie v niektorých krajoch vzrástli aj o viac ako dvojnásobok. Na konci sledovaného obdobia pozorujeme relatívne menšie rozdiely medzi jednotlivými kraji v porovnaní so začiatkom sledovaného obdobia.

Najvyšší pomer daňových príjmov na obyvateľa sledujeme za celé obdobie v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Druhý najväčší pomer bol od roku 2005 do roku 2008 v Nitrianskom samosprávnom kraji. V období rokov 2009 až 2014 mal druhý najvyšší pomer Bratislavský kraj, v roku 2010 mali rovnakú hodnotu s Nitrianskym samosprávnym krajom. Od roku 2015 až do roku 2018 mal druhý najvyšší pomer opäť Nitriansky kraj s prihliadnutím na fakt, že nemáme údaje Bratislavského kraja v roku 2018. Najnižší pomer mal v roku 2005 a 2006 Bratislavský samosprávny kraj. Od roku 2007 do roku 2015 bol tento pomer najnižší v Košickom samosprávnom kraji. V rokoch 2016 a 2017 v Žilinskom kraji a v roku 2018 znova v Košickom samosprávnom kraji.

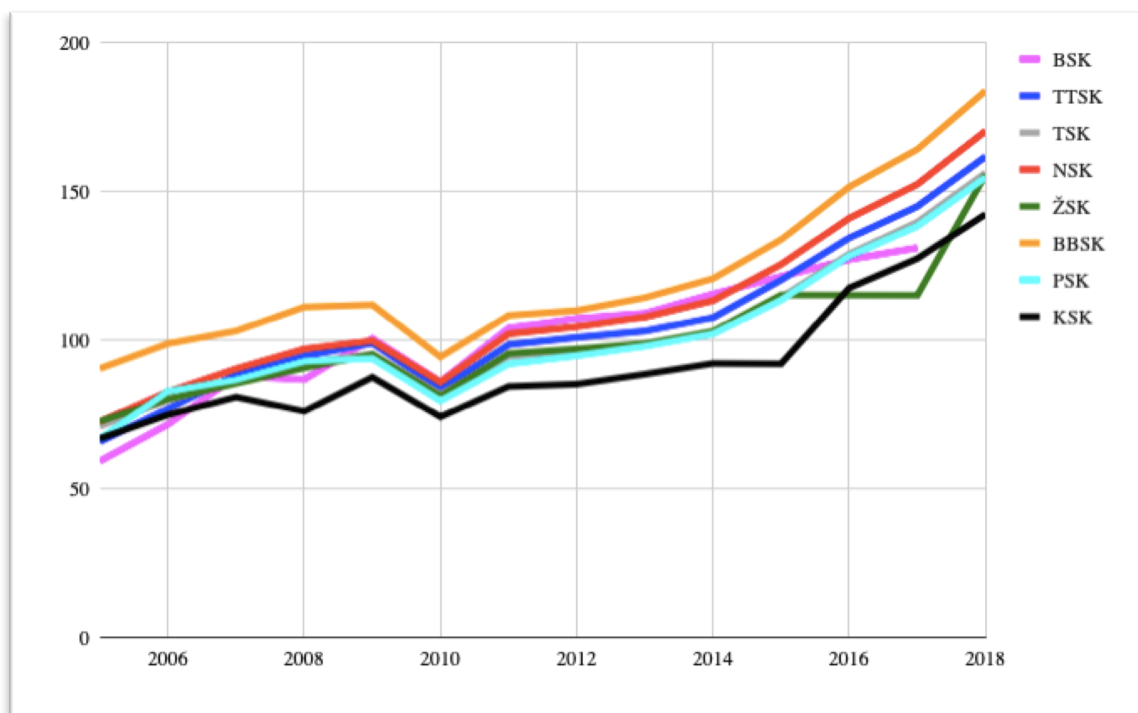
Pozorujeme, že vyšší územný celok, ktorý mal na začiatku obdobia najvyššie hodnoty tohto koeficientu ich mal od roku 2015 naopak najnižšie. Naopak vyšší územný celok, ktorý mal na začiatku sledovaného obdobia najnižšie hodnoty koeficientu, od roku 2015 ich mal najvyššie. Je to spôsobené zmenou právnych predpisov, ktoré hovorili o tom, čo je v koeficiente započítané, od roku 2015 boli v koeficiente vyššieho územného celku započítane aj dane z motorových vozidiel.

Graf č.9: Vývoj koeficientu horizontálneho vyrovnávania vo VÚC v období rokov 2005 až 2018

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č.10 : Vývoj daňových príjmov na obyvateľa VÚC v období rokov 2005 až 2018

Zdroj: vlastné spracovanie

Medzi vývojom koeficientu horizontálneho vyrovnania na **grafe č.7** a vývojom daňových príjmov na obyvateľa na **grafe č.8** nemožno vidieť podobnosť vývoja. Nemôžeme preto tvrdiť, že koeficient horizontálneho vyrovnávania má priamy vplyv na celkové daňové príjmy na obyvateľa v jednotlivých vyšších územných celkoch. Napriek tomu nemožno vylúčiť vplyv koeficientu. Na vývoj daňových príjmov na obyvateľa, ale vplývajú aj ďalšie kritéria, ktoré majú veľký význam pri sledovaní výšky tohto ukazovateľa. Ich hodnoty k 1.1.2018 dokumentuje **tabuľka č.12**.

Vo väčšine ukazovateľov sledujeme najvyššie hodnoty v Banskobystrickom kraji, ide aj o rozlohou najväčší samosprávny kraj. Pozrieme sa aj na ďalšie ukazovatele, ktoré môžu ovplyvniť daňové príjmy a či sú rovnako v Banskobystrickom kraji najväčšie.

Tabuľka č.12:Východiskové štatistické údaje a podiel VÚC na výnose DPFO k 1.1.2018

Kraj	Počet obyv. 15-18 rokov	Počet obyv. vo veku 62+	Počet obyv./ v km ²	DCj II. a III. tr. v km	Rozloha/km ²	Obrátená hustota
Bratislavský	18 189	133 649	317	510,050	2 053	0,00322
Trnavský	19 900	113 621	136	1 585,218	4 148	0,00740
Trenčiansky	20 687	125 407	130	1 479,754	4 502	0,00764
Nitriansky	24 356	144 520	107	2 034,895	6 344	0,00931
Žilinský	29 203	128 308	101	1 407,201	6 809	0,00986
Banskobystrický	25 352	132 732	69	2 440,523	9 455	0,01449
Prešovský	39 546	139 281	92	2 435,937	8 973	0,01092
Košický	35 936	143 943	118	1 935,181	6 755	0,00847

zdroj: *Východiskové štatistické údaje a rozpočtované podiely obcí a VÚC na výnose z dani z príjmu FO.*
Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Online na: <<http://www1.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=10509>>

Banskobystrický kraj je síce rozlohou najväčší kraj zo všetkých. Počet obyvateľov na km² je tu ale najmenší v porovnaní s ostatnými kraji. V hustote sieti ciest sa nachádza až na druhom mieste za Prešovským samosprávnym krajom.

5 Diskusia

Pre dosiahnutie cieľa sme v práci sledovali niekoľko ukazovateľov, ktoré nám hovoria o vývoji vyšších územných celkov v sledovanom období od roku 2005 do roku 2018. Vo všetkých ukazovateľoch a vo všetkých územných celkoch vidíme počas sledovaného obdobia celkový nárast avšak hodnoty všetkých ukazovateľov dosahujú výrazný pokles v roku 2010, čo je dôsledok hospodárskej krízy. Pri niektorých ukazovateľoch môžeme pozorovať počas celého obdobia najvyššiu alebo najnižšiu hodnotu len v jednom kraji. Pri väčšine ukazovateľov je ale priebeh v rokoch veľmi rôznorodý a nemožno vyvodiť jednoznačné závery.

V súlade s prvým čiastkovým cieľom sme sledovali vývoj štyroch základných ukazovateľov, a to celkové príjmy na obyvateľa, podiel daňových príjmov na celkových príjmoch, daňová sila na obyvateľa a miera sebestačnosti v tvorbe príjmov vo všetkých samosprávnych krajoch za celé obdobie. Celkové príjmy na obyvateľa v priebehu sledovaného obdobia rástli, aj keď nie lineárne. Najväčšie hodnoty celkových príjmov za celé obdobie možno pozorovať vo viacerých samosprávnych krajoch. Ich vývoj bol rôznorodý. Najnižšie hodnoty celkových príjmov na obyvateľa boli počas celého obdobia v Bratislavskom samosprávnom kraji. Hodnota podielu daní na celkových príjmoch v priebehu sledovaného obdobia vzrástla. V Prešovskom samosprávnom kraji vzrástla hodnota len o 4%, ale v Trnavskom samosprávnom kraji až o 11%. Najvyššie hodnoty podielu daní na celkových príjmoch počas celého obdobia dosahovali Bratislavský a Banskobystrický samosprávny kraj. Najnižšie hodnoty podielu daní na celkových príjmoch sa v jednotlivých rokoch v rámci krajov menili. Daňová sila za sledované obdobie rástla vo všetkých vyšších územných celkoch. Počas sledovaného obdobia najvyššie hodnoty dosahoval Banskobystrický kraj. Najnižšie hodnoty sledujeme v Bratislavskom samosprávnom kraji v prvých dvoch rokoch a v ďalších rokoch najnižšie hodnoty sledujeme v Košickom samosprávnom kraji. Miera sebestačnosti vyšších územných celkov taktiež mierne rástla počas sledovaného obdobia vo všetkých krajoch. Najvyššie hodnoty za celé sledované obdobie zo všetkých samosprávnych krajov sledujeme v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji. Prvých 7 rokov mal najvyššie hodnoty Banskobystrický kraj, následne 4 roky Bratislavský kraj a posledné dva roky znova Banskobystrický samosprávny kraj. Najnižšie hodnoty miery sebestačnosti boli v priebehu rokov v rôznych samosprávnych krajoch.

Na základe druhého čiastkového cieľa sme sledovali ďalšie ukazovatele, ktoré

ovplyvňujú vývoj daňových príjmov vyšších územných celkov. Počet obyvateľov za celé sledované obdobie rástol vo všetkých vyšších územných celkoch. Najväčší počet obyvateľov mal počas celého obdobia Prešovský samosprávny kraj. Najnižší počet obyvateľov mal celé obdobie Trnavský samosprávny kraj. Percentuálny podiel počtu obyvateľov v krajoch úzko súvisí s vývojom počtu obyvateľov v sledovanom období. Za celé obdobie sú najvyššie aj najnižšie hodnoty nemenné, to znamená, že najvyššie hodnoty boli počas celého sledovaného obdobia vždy v jednom a tom istom kraji a najnižšie hodnoty vykazoval tiež vždy len jeden kraj počas sledovaného obdobia. Najvyšší podiel na celkovom obyvateľstve má Prešovský kraj a najnižšie hodnoty podielu má Trnavský samosprávny kraj. Percentuálny podiel daňových príjmov na celkové príjmy bol medzi jednotlivými vyššími územnými celkami veľmi podobný. Najväčší podiel sledujeme v Bratislavskom kraji a najmenší v Žilinskom samosprávnom kraji.

Tretím čiastkovým cieľom sme zisťovali, či koeficient horizontálneho vyrovnávania ovplyvňuje výšku daňových príjmov na obyvateľa v priebehu sledovaného obdobia a či je ich vývoj podobný. Na začiatku formovania územnej samosprávy považovali daňové príjmy za veľkú výhodu v rozpočtoch regiónov, keďže tvorila skoro polovicu celkových príjmov. Nepovažovalo sa zadlžovanie regiónov za veľký problém, pretože samosprávy, ktoré majú nižšie daňové príjmy, by mali mať aj nižšie daňové výdavky. Aj napriek tomu vznikla potreba vyrovnávania rozdielov medzi samosprávami. Pokiaľ samospráva nedosahuje primeranú daňovú silu, môže žiadať o pomoc štát dotáciou. Tým však znižuje svoju finančnú samostatnosť. U nás je systém finančného vyrovnávania formou horizontálneho vyrovnávania, a to tak, že sa v rámci dane z príjmu fyzických osôb pridelený výnos samosprávy prepočíta určenými koeficientmi solidarity. Môžeme vidieť, že koeficient solidarity, ktorý bol stanovený pre rok 2008 sa používal aj pre ďalšie roky až do roku 2014, kedy prišlo k novelizácii. Avšak od tohto roku 2008 bol vplyv koeficientov pre vyrovnávanie rozdielov tak nízky, že pre viac zaostalé regióny neprinášal dostatočné zdroje a realizácia fiškálnej decentralizácie nedokázala zmierniť rozdiely v raste daňových príjmov jednotlivých vyšších územných celkov. Následná zmena od roku 2015 vo výške koeficientu na výpočet podielu jednotlivých vyšších územných celkov na výnose dane z príjmov fyzických osôb ovplyvnilo určenie dane z motorových vozidiel, a tým sa navýšil podiel na výnose dane z príjmov fyzických osôb.

Koeficient horizontálneho vyrovnávania vyššieho územného celku sa teda v priebehu rokov menil tak, že samosprávny kraj, ktorý mal na začiatku obdobia najvyššie

hodnoty tohto koeficientu, ich mal od roku 2015 najnižšie, a naopak. Je to spôsobené už spomínanou zmenou legislatívy, ktorá hovorí o ukazovateľoch zahrnutých v koeficiente pri jeho výpočte.

Daňové príjmy na obyvateľa za celé obdobie taktiež rástli. Počas celého obdobia sledujeme najvyššie hodnoty v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Najnižšie hodnoty daňových príjmov na obyvateľa sledujeme za obdobie rokov 2005 až 2018 v rôznych samosprávnych krajoch.

Na základe zistených údajov nemôžeme pozorovať priamy vplyv koeficientu horizontálneho vyrovnávania na daňové príjmy na obyvateľa a ani podobnosť ich vývoja. Nemôže však vylúčiť, že nešlo o žiadny vplyv koeficientu. Zmeny vo vývoji mohli ovplyvniť aj ďalšie ukazovatele a aj zmena legislatívy, ako napríklad aj to, že od roku 2015 sa v rámci koeficientu započítavala aj daň z motorových vozidiel, čo výšku koeficientu veľmi ovplyvnilo.

Na uvedeného a realizovanej analýzy je možné konštatovať, že hypotéza1: Vývoj daňových príjmov za sledované obdobie má rastúcu tendenciu, sa potvrdila. Daňové príjmy v sledovanom období vzrástli, ich rastúca krivka ale nebola lineárna.

Hypotéza2: Daňové príjmy tvoria polovicu celkových príjmov vyšších územných celkov, sa potvrdila len čiastočne. Daňové príjmy na začiatku obdobia netvorili 50% celkových príjmov vyšších územných celkov, avšak v priebehu sledovaného obdobia ich podiel rástol. Pri konci sledovaného obdobia pozorujeme u väčšiny samosprávnych krajov tento podiel nad 50%. Vo všetkých samosprávnych krajoch podiel daňových príjmov na celkových príjmoch vzrástol nad 50% až v roku 2018.

Hypotéza3: Koeficient horizontálneho vyrovnania ovplyvňuje rovnomerné rozdelenie daňových príjmov medzi vyššie územné celky, sa nepotvrdila. Koeficient horizontálneho vyrovnania neovplyvňuje výšku a vývoj daňových príjmov.

6 Záver

Cieľom diplomovej práce bolo zistiť či sa daňové príjmy vyšších územných celkov pri kvantifikácii vplyvu jednotlivých kritérií, ktoré by mali ovplyvňovať vyrovnávanie rozdielov vo vyšších územných celkoch, tieto rozdiely vyrovnávajú. Sledovali sme obdobie od fiškálnej decentralizácie čiže obdobie od roku 2005 až do roku 2018. Analyzovali sme hlavne vplyv jedného z koeficientov, a to koeficient pre horizontálne vyrovnávanie. Koeficient horizontálneho vyrovnávania ovplyvňoval výšku daní z príjmov fyzických osôb v období od roku 2005 až do roku 2014, avšak jeho výška sa menila len v rokoch 2005 až 2008 a ďalšie roky až do roku 2014 bola rovnaká ako v roku 2008, čo nemalo skoro žiadny vplyv na vyrovnávanie rozdielov v príjmoch medzi vyššími územnými celkami. Následne prišlo k novelizácii a hodnota koeficientu vyrovnávania sa absolútne zmenila z dôvodu započítania dane z motorových vozidiel do tohto koeficientu. Na základe údajov po tomto roku nie je možné sledovať priamy vplyv na vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi. Súčasný spôsob vyrovnávania daňových príjmov teda daňovej sily medzi jednotlivými regiónmi možno hodnotiť skôr ako nespravodlivý. Započítanie „hodnoty“ dane z motorových vozidiel do koeficienta mohlo ovplyvniť jeho výšku aj v neprospech menej vyspelých regiónov – toto konštatovanie je však len hypotetické, vyžadovalo by si detailnú analýzu vychádzajúcu z niekdajších príjmov z uvedenej dane, súčasných daňových príjmov a zmeny daného koeficienta.

Pre ďalší vývoj daňových príjmov a daňovej sily vyšších územných celkov je potreba poukázať na potenciál jednotlivých regiónov a posilniť ich autonómnosť a sebestačnosť. Je potreba legislatívou stanoviť minimálnu hranicu daňovej sily vyšších územných celkov, ktorú bude garantovať štát a taktiež uzákoniť veľkosť, priamy pomer a väzbu medzi horizontálnym a vertikálnym vyrovnaním.

Zoznam použitej literatúry

BICEKOVÁ, A. *Vplyv horizontálneho vyrovnávania na príjmy samosprávnych krajov v podmienkach SR*. online na: <http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/88_vsas_2017_02-asopis-1_2018_final.pdf>

BRINDZOVÁ, Z. *Nové koeficienty na výpočet podielu vyššieho územného celku na výnose dane od 1. januára 2015*. online na: <https://www.vsonline.sk/33/nove-koeficienty-na-vypocet-podielu-vyssieho-uzemneho-celku-na-vynose-dane-od-1-januara-2015-uniqueidmRRWSbk196Fv3xOw8VyVmNZjHl19aE2uKB2RbQ1f9yiROwO__9s2og/?uri_view_type=44&uid=1CvR_XFQjyxuf7DajOlFaQk8YbpxMOLce&e=17GJSq3OyY7V7Oo0gZJr8WtTusNCv7r1lp2v6CMdn0Y0>

Čo je samosprávny kraj a aké má kompetencie? 4.nov2013.Pravda. online na: <<https://spravy.pravda.sk/volby/clanok/297813-co-je-samospravny-kraj-a-ake-ma-kompetencie/>>

Dôvodová správa k nariadeniu vlády SR o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve. 1.7.2008. online na: <www.finance.gov.sk/files/archiv/fiskalna-decentralizacia>

Fiškálna decentralizácia ako súčasť reformy verejnej správy. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. online na: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HN-EOieOKcYJ:https://www.mfsr.sk/files/archiv/fiskalna-decentralizacia/4747/78/Fiskalna_decentralizacia_ako_sucast_reformy_verejnej_spravy.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=sk&client=safari>

FRANK, M., *Ako vzniklo členenie krajov a prečo je ich osem*. 9.okt2017. SME.SK. online na: <<https://myliptov.sme.sk/c/20668255/ako-vzniklo-clenenie-krajov-a-preco-je-ich-osem.html>>

Halásková, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 2009. ISBN 978-80-85819-77-9

Halásková, M. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 2012. Serie on Advanced Economic Issues Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava. ISBN 978-80-248-2808-4

Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016. 2016. Ministerstvo financií SR. online na: <https://www.finance.gov.sk/files/verejne-financie/Sprava_za_rok_2016>

JESENKO, M.: Právo obce na samosprávu a normotvorba obcí. - Košice, UPJŠ, 2017. - 204 s. - Rec. Radomír Jakab, Igor Palúš. - ISBN 9788081525391

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Českej republike*. 2010. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.academia.edu/23787899/Samosprava_v_Ceskej_republike>

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Írsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/265058460_Samosprava_v_Irsku>

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Lotyšsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/265058446_Samosprava_v_Lotyssku>

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Maďarsku*. 2010. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/236876930_Samosprava_v_Madarsku>

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva v Rakúsku*. 2015. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <https://www.researchgate.net/publication/273695502_Samosprava_v_Rakusku>

KLIMOVSKÝ, D. *Samospráva vo Švédsku*. 2012. SAMOSPRÁVY V EÚ Inšpirácie pre Slovensko. Katedra regionálnych vied a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. online na: <<https://www.researchgate.net/publication/265058390>>

KOLENČÍKOVÁ, R. *Reforma verejných financií v nadväznosti na decentralizáciu verejnej správy*. 2017. DennikN. online na: <<https://dennikn.sk/blog/888611/reforma-verejnych-financii-v-nadvaznosti-na-decentralizaciju-verejnej-spravy/>>

KOPECKÝ, M.: *Právní postavení obcí a krájů – základy komunálního práva*. Praha. Wolters Kluwer ČR, a. s. 2010

MIKLOŠ, I. NIŽŇANSKÝ, V. ŽÁRSKA, E. *Nový systém financovania samosprávy*. 1998. In: M.E.S.A. 10.

NIŽŇANSKÝ, V. *Odporúčanie pre úpravu financovania miestnej samosprávy*. apríl 2016. KOMUNÁLNE VÝSKUMNÉ A PORADENSKÉ CENTRUM, N.O. PIEŠŤANY. online na: <http://komunal.eu/images/2016/Odporúčania_pre_úpravu_finnacovania_miestnej_samospravy.pdf>

PROVAZNÍKOVÁ R. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*. 2015. Praha: GRADA Publishing

REHŮREK, M.: Samospráva ako politicko-právny jav. In: *Právny obzor*, 1990, č. 10, s. 825.

TEKELI, J.: *Kompetenčné právo v obecnej samospráve. Konfliktné oblasti*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016,

VOLKO,V. KIŠ, M. *Stručný prehľad vývoja územného a správneho členenia Slovenska*. Bratislava 2007. Ministerstvo vnútra SR. Sekcia verejnej správy. Online na: <<http://www.minv.sk/?strucny-prehľad-vyvoja-uzemneho-a-spravneho-clenenia-slovenska&subor=21831>>

Východiskové štatistické údaje a rozpočtované podiely obcí a VÚC na výnose z dani z príjmu FO. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Online na:
<<http://www1.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=10509>>

Právne predpisy:

Nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve

Rozhodnutie Ústavného súdu SR z 15. októbra 1998, sp. zn. PL. ÚS 19/98.

Ústava Slovenskej republiky, Zákon č. 460/1992 Zb. Uverejnená v Zbierke zákonov čiastka 92/1992, hlava IV, územná samospráva.

Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení §7, ods. 1

Zákon NR SR č. 303/1995 o rozpočtových pravidlách

Zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov

Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky

Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky § 4 ods. 1

Internetové zdroje:

<http://statdat.statistics.sk>

Ostatné zdroje:

Záverečný účet BSK za rok 2005

Záverečný účet BSK za rok 2006

Závěrečný účet BSK za rok 2007
Závěrečný účet BSK za rok 2008
Závěrečný účet BSK za rok 2009
Závěrečný účet BSK za rok 2010
Závěrečný účet BSK za rok 2011
Závěrečný účet BSK za rok 2012
Závěrečný účet BSK za rok 2013
Závěrečný účet BSK za rok 2014
Závěrečný účet BSK za rok 2015
Závěrečný účet BSK za rok 2016
Závěrečný účet BSK za rok 2017
Závěrečný účet TTSK za rok 2005
Závěrečný účet TTSK za rok 2006
Závěrečný účet TTSK za rok 2007
Závěrečný účet TTSK za rok 2008
Závěrečný účet TTSK za rok 2009
Závěrečný účet TTSK za rok 2010
Závěrečný účet TTSK za rok 2011
Závěrečný účet TTSK za rok 2012
Závěrečný účet TTSK za rok 2013
Závěrečný účet TTSK za rok 2014
Závěrečný účet TTSK za rok 2015
Závěrečný účet TTSK za rok 2016
Závěrečný účet TTSK za rok 2017
Závěrečný účet TTSK za rok 2018
Závěrečný účet TSK za rok 2005
Závěrečný účet TSK za rok 2006
Závěrečný účet TSK za rok 2007
Závěrečný účet TSK za rok 2008
Závěrečný účet TSK za rok 2009
Závěrečný účet TSK za rok 2010
Závěrečný účet TSK za rok 2011
Závěrečný účet TSK za rok 2012
Závěrečný účet TSK za rok 2013

Závěrečný účet TSK za rok 2014
Závěrečný účet TSK za rok 2015
Závěrečný účet TSK za rok 2016
Závěrečný účet TSK za rok 2017
Závěrečný účet TSK za rok 2018
Závěrečný účet NSK za rok 2005
Závěrečný účet NSK za rok 2006
Závěrečný účet NSK za rok 2007
Závěrečný účet NSK za rok 2008
Závěrečný účet NSK za rok 2009
Závěrečný účet NSK za rok 2010
Závěrečný účet NSK za rok 2011
Závěrečný účet NSK za rok 2012
Závěrečný účet NSK za rok 2013
Závěrečný účet NSK za rok 2014
Závěrečný účet NSK za rok 2015
Závěrečný účet NSK za rok 2016
Závěrečný účet NSK za rok 2017
Závěrečný účet NSK za rok 2018
Závěrečný účet ŽSK za rok 2005
Závěrečný účet ŽSK za rok 2006
Závěrečný účet ŽSK za rok 2007
Závěrečný účet ŽSK za rok 2008
Závěrečný účet ŽSK za rok 2009
Závěrečný účet ŽSK za rok 2010
Závěrečný účet ŽSK za rok 2011
Závěrečný účet ŽSK za rok 2012
Závěrečný účet ŽSK za rok 2013
Závěrečný účet ŽSK za rok 2014
Závěrečný účet ŽSK za rok 2015
Závěrečný účet ŽSK za rok 2016
Závěrečný účet ŽSK za rok 2017
Závěrečný účet ŽSK za rok 2018
Závěrečný účet BBSK za rok 2005

Závěrečný účet BBSK za rok 2006
Závěrečný účet BBSK za rok 2007
Závěrečný účet BBSK za rok 2008
Závěrečný účet BBSK za rok 2009
Závěrečný účet BBSK za rok 2010
Závěrečný účet BBSK za rok 2011
Závěrečný účet BBSK za rok 2012
Závěrečný účet BBSK za rok 2013
Závěrečný účet BBSK za rok 2014
Závěrečný účet BBSK za rok 2015
Závěrečný účet BBSK za rok 2016
Závěrečný účet BBSK za rok 2017
Závěrečný účet BBSK za rok 2018
Závěrečný účet PSK za rok 2005
Závěrečný účet PSK za rok 2006
Závěrečný účet PSK za rok 2007
Závěrečný účet PSK za rok 2008
Závěrečný účet PSK za rok 2009
Závěrečný účet PSK za rok 2010
Závěrečný účet PSK za rok 2011
Závěrečný účet PSK za rok 2012
Závěrečný účet PSK za rok 2013
Závěrečný účet PSK za rok 2014
Závěrečný účet PSK za rok 2015
Závěrečný účet PSK za rok 2016
Závěrečný účet PSK za rok 2017
Závěrečný účet PSK za rok 2018
Závěrečný účet KSK za rok 2005
Závěrečný účet KSK za rok 2006
Závěrečný účet KSK za rok 2007
Závěrečný účet KSK za rok 2008
Závěrečný účet KSK za rok 2009
Závěrečný účet KSK za rok 2010
Závěrečný účet KSK za rok 2011

Závěrečný účet KSK za rok 2012

Závěrečný účet KSK za rok 2013

Závěrečný účet KSK za rok 2014

Závěrečný účet KSK za rok 2015

Závěrečný účet KSK za rok 2016

Závěrečný účet KSK za rok 2017

Závěrečný účet KSK za rok 2018

Prílohy

Príloha č.1

„Na samosprávne kraje, podľa zákona o prechode niektorých pôsobností, z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, prechádzajú pôsobnosti na úseku:

pozemných komunikácií:

- *plánovanie, príprava a výstavba ciest vo vlastníctve samosprávneho kraja podľa štátnej koncepcie diaľnic a ciest v súlade s hlavnými smermi cestnej politiky a rozvoja cestného hospodárstva,*
- *poskytovanie informácií a podkladov o plánovaní, príprave a výstavbe ciest v jeho vlastníctve na účely spracovania štátnej koncepcie diaľnic a bezplatne Ministerstvu dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky,*
- *vykonávaním sčítania cestnej dopravy na cestách a v jeho vlastníctve v čase celoštátneho sčítania vo svojom mene a na vlastné náklady,*
- *poskytovanie údajov o zjazdnosti ciest Ministerstvu dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a údajov z technickej evidencie ciest a miestnych komunikácií v ich vlastníctve,*
- *zabezpečovanie stavebnotechnického vybavenia ciest v ich vlastníctve podľa potrieb cestnej dopravy a obrany štátu;*

dráh:

- *prerokúvanie návrhu cestovného poriadku a návrhu jeho zmien pred jeho zverejnením s prevádzkovateľom dráhy,*
- *pôsobnosť dráhového správneho úradu,*
- *výkon štátnej správy vo veciach električkových a trolejbusových dráh;*

cestnej dopravy:

- *udeľovanie a odnímanie dopravných licencií na vnútroštátnu pravidelnú autobusovú dopravu,*
- *schvaľovanie cestovných poriadkov vnútroštátnej autobusovej dopravy,*
- *uzavieranie zmlúv o výkone vo verejnom záujme s dopravcom a poskytovanie náhrady straty alebo jej časti, alebo iné vyrovnanie dopravcovi,*
- *vykonávanie odborného dozoru nad cestnou dopravou v kraji, ak ide o pravidelnú autobusovú dopravu,*

- *ukladanie pokút dopravcom, ak nejde o medzinárodnú pravidelnú autobusovú dopravu,*
- *vedenie evidencie dopravcov, ktorým udelil dopravnú licenciu,*
- *zabezpečovanie údajov pre jednotný informačný systém v cestnej doprave vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave;*

civilnej ochrany:

- *súčinnosť pri vypracúvaní analýzy územia kraja z hľadiska možných mimoriadnych udalostí,*
- *súčinnosť pri plánovaní a zabezpečovaní evakuácie, koordinácie, prípravy obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnej pomoci vykonávanej obcami,*
- *súčinnosť pri preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti v civilnej ochrane,*
- *vedenie potrebnej dokumentácie v civilnej ochrane a podiel na tvorbe a uskutočňovaní úloh integrovaného záchranného systému;*

sociálnej pomoci:

- *poskytovanie starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb (domov sociálnych služieb pre deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť týždenne, domov sociálnych služieb pre dospelých, ktorým sa poskytuje starostlivosť celoročne a týždenne, zariadenie chráneného bývania, domov pre osamelých rodičov, stanice opatrovateľskej služby, zariadenie pestúnskej starostlivosti, útulok, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb pre deti, ktorým sa poskytuje starostlivosť denne),*
- *vypracúvanie a zverejňovanie koncepcie sociálnych služieb, sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva na svojom území,*
- *rozhodovanie o poskytovaní opatrovateľskej služby a o úhrade za túto opatrovateľskú službu,*
- *rozhodovanie o poskytovaní prepravnej služby a o úhrade za prepravnú službu*
- *rozhodovanie o poskytovaní starostlivosti v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadil ako svoju organizačnú jednotku, o skončení poskytovania starostlivosti v tomto zariadení a o úhrade za poskytnutí starostlivosti v tomto zariadení,*
- *rozhodovanie o povinnosti občana zaplatiť úhradu za opatrovateľskú službu, ktorá sa poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,*
- *rozhodovanie o povinnosti občana zaplatiť úhradu za prepravnú službu , ktorá sa poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,*

- *rozhodovanie o povinnosti občana zaplatiť úhradu za poskytnutú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadil, ak sa starostlivosť poskytla neprávom, bez úhrady alebo za nižšiu úhradu,*
- *rozhodovanie o povinnosti osôb zaplatiť úhradu za sociálnu službu, ktorú poskytuje, ale za poskytovanú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadil ako svoju organizačnú jednotku, a o výške úhrady ak nedôjde k dohode o úhrade s týmito osobami,*
- *rozhodovanie o odňatí sociálnej služby, o zastavení poskytovania sociálnej služby, o znížení alebo o zvýšení úhrady za poskytnutú sociálnu službu a o neplatení úhrady za sociálnu službu,*
- *rozhodovanie o zamietnutí žiadosti právnických osôb a fyzických osôb o registráciu na poskytovanie sociálnych služieb,*
- *rozhodovanie o výmaze subjektu, ktorý poskytuje sociálnu pomoc z registra subjektov, ktoré poskytujú sociálne služby,*
- *rozhodnutie o zákaze poskytovať sociálnu službu subjektu, ktorý poskytuje sociálnu pomoc,*
- *rozhodovanie v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná a rozhoduje zariadenie sociálnych služieb, ktoré zriadil ako rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu,*
- *uzatváranie dohôd o úhrade za sociálnu službu, ktorú poskytuje, alebo za poskytnutú starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadil ako svoju organizačnú jednotku*
- *uzatváranie dohôd o počte ďalších odoberaných jedál, ak sa občanovi poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb, ktoré zriadil ako svoju organizačnú jednotku,*
- *vedie register zariadení,*
- *uzatváranie zmlúv o poskytovaní finančného príspevku na úhradu nákladov za sociálnu službu, sociálnu prevenciu, sociálne poradenstvo alebo vybrané činnosti sociálnoprávnej ochrany, zmlúv o poskytovaní finančného príspevku obci a zmlúv o poskytovaní jednorazového účelového finančného príspevku,*
- *kontrola úrovne poskytovania sociálnych služieb alebo sociálneho poradenstva a úroveň vykonávania sociálnej prevencie alebo vykonávania vybraných činností sociálnoprávnej ochrany subjektom, ktorý poskytuje sociálnu pomoc*

- kontrola hospodárenia s finančným príspevkom poskytnutým subjektu, ktorý poskytuje sociálnu pomoc podľa tohto zákona, a obci a hospodárenie s jednorazovým účelovým finančným príspevkom poskytnutým subjektu, ktorý poskytuje sociálnu pomoc,
- ukladanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov pri kontrole úrovne plnenia sociálnych služieb, sociálneho poradenstva, sociálnej prevencie a vybraných činností sociálnoprávnej ochrany a hospodárenia s poskytnutým finančným príspevkom,
- vypracúvanie a zverejňovanie koncepcie sociálnych služieb na svojom území,
- vedenie evidencie zariadení sociálnych služieb na svojom území,
- koordinovanie činnosti obcí a ďalších právnických osôb a fyzických osôb, ktoré pôsobia v sociálnej pomoci na úseku sociálnych služieb,
- organizovanie výchovno-rekreačných táborov pre deti,
- organizovanie spoločného stravovania;

územného plánovania:

- obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie regiónu,
- pôsobnosť orgánu územného plánovania,
- schvaľovanie zadania na spracovanie územného plánu regiónu,
- schvaľovanie územných plánov regiónov a vyhlasovanie ich záväzných častí;

školsťva:

- zriaďovanie a zrušovanie škôl a školských zariadení
- vymenúvanie a odvolávanie riaditeľov škôl a školských zariadení
- spravovanie škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a zabezpečovanie potrieb vykonávania výchovno-vzdelávacieho procesu,
- vykonávanie kontroly hospodárenia školy a školského zariadenia s finančnými a materiálnymi prostriedkami, účelovosti hospodárenia s majetkom samosprávneho kraja v správe školy a školského zariadenia,
- pridelovanie finančných prostriedkov súkromným stredným školám, cirkevným stredným školám, súkromným školským zariadeniam a cirkevným školským zariadeniam a vykonávanie kontroly hospodárenia s týmito finančnými prostriedkami,
- zabezpečovanie stravovania a ubytovania žiakov a študentov v školách a školských zariadeniach,

- vykonávanie štátnej správy v druhom stupni vo veciach škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom,
- určovanie strednej školy alebo školského zariadenia, ktoré budú plniť ďalej úlohy zrušenej školy alebo školského zariadenia,
- spracúvanie a poskytovanie informácií v oblasti výchovy a vzdelávania vo svojej pôsobnosti,
- schvaľovanie zmlúv o nájme školských budov a miestností a príslušných priestorov školy alebo školského zariadenia, ktorých je zriaďovateľom;

telesnej kultúry

- riadenie výkonu štátnej správy uskutočňovaného obcami,
- rozpracúvanie koncepcie rozvoja telesnej kultúry na podmienky samosprávneho kraja;

divadelnej činnosti:

- zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušovanie profesionálnych divadiel,
- podporovanie vybraných okruhov divadelných činností vo forme účelových prostriedkov,
- kontrola hospodárenia a účelnosti vynaložených prostriedkov v divadlách ním zriadených;

múzeí a galérií zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušovanie regionálnych múzeí a galérií;

osvetovej činnosti:

- zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušovanie osvetových zariadení s pôsobnosťou na území samosprávneho kraja,
- zabezpečovanie a koordinovanie osvetovej činnosti prostredníctvom osvetových zariadení, ku ktorým vykonáva zriaďovateľskú funkciu,
- ustanovovanie vybraných osvetových zariadení, ktoré vykonávajú odbornoporadenskú, metodickú a informačno-dokumentačnú činnosť pre osvetové zariadenia na území samosprávneho kraja;

knižníc zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušovanie regionálnych knižníc;

zdravotníctva:

- zriaďovanie polikliník a nemocníc s poliklinikou II. typu,
- vedenie registra zdravotníckych zariadení,
- vydávanie povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v týchto neštátnych zdravotníckych zariadeniach:

- *ambulancia vrátane stanice lekárskej služby prvej pomoci a ambulancia v zariadení sociálnych služieb, špecializované zariadenie ambulantnej starostlivosti, agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti, dialyzačné stredisko, poliklinika, samostatné zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, nemocnica I. typu, nemocnica s poliklinikou I. typu, nemocnica s poliklinikou II. typu, liečebňa pre dlhodobých chorých, hospic, geriatrické centrum, psychiatrická liečebňa, psychiatrická nemocnica a psychiatrický stacionár a centrum pre liečbu drogových závislostí, zubná technika, ak nie je ich zriaďovateľom alebo zakladateľom*
- *rozhodovanie o odvolaní proti vedúcich zdravotníckych zariadení*
- *rozhodovanie o povinnosti zdravotníckeho zariadenia poskytnúť zdravotnú starostlivosť osobe v prípade odmietnutia jej návrhu na uzavretie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti alebo odstúpenia od tejto dohody z dôvodu zmeny odborného zamerania zdravotníckeho zariadenia alebo pracovného zaťaženia,*
- *zabezpečovanie zastupovania v prípade potreby poskytovania zdravotnej starostlivosti iným štátnym zdravotníckym zariadením alebo zdravotníckym zariadením*
- *zriaďovanie, zakladanie a spravovanie stredných zdravotníckych škôl,*
- *súčinnosť na preventívnych programoch;*

humánnej farmácie:

- *koordinovane a odborné usmerňovanie činnosti na úseku humánnej farmácie,*
- *vydávanie povolení na činnosť verejnej lekárne, pobočky verejnej lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok,*
- *vykonávanie kontroly poskytovania lekárenskej starostlivosti*
- *schvaľovanie prevádzkového času verejnej lekárne, pobočky verejnej lekárne a výdaje zdravotníckych pomôcok,*
- *organizovanie poskytovania pohotovostných služieb vo verejných lekárňach po prerokovaní s príslušnou stavovskou organizáciou,*
- *vykonávanie kontroly, vo verejných lekárňach, v pobočkách verejných lekární vo výdajniach zdravotníckych pomôcok,*
- *rozhodovanie a určovanie spôsobu nakladania so zásobami liekov a zdravotníckych pomôcok,*

- *zabezpečovanie informovanosti zdravotníckych zariadení o nedostatkoch v kvalite liekov a zdravotníckych pomôcok, o pozastavení registrácie liekov a stiahnutí liekov alebo zdravotníckych pomôcok z obehu alebo z prevádzky,*
- *riešenie podnetov a sťažností;*

regionálneho rozvoja:

- *vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja,*
- *koordinovanie úloh súvisiacich so zabezpečovaním hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja územia,*
- *koordinovanie plnenia koncepcií rozvoja samosprávneho kraja,*
- *poskytovanie podkladov, informácií, číselných údajov, rozborov a vyhodnotení orgánov štátnej správy a obci na základe ich žiadosti;*

cestovného ruchu:

- *koordinovanie plnenia koncepcií a úloh súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu,*
- *poskytovanie podkladov, informácií, číselných údajov, rozborov a vyhodnotení orgánov štátnej správy a obci na základe ich žiadosti;⁵⁷*

⁵⁷ Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky

Príloha č.2

2005 (v tis. Sk)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		2348610	2240021	2872785	3234452	3551809	3472267	3400770	3320545
bežné príjmy	spolu	2194563	2151606	2580489	2971421	3089977	3190596	3127276	3107732
	daňové	1079296	1099424	1284085	1548905	1521139	1791705	1605887	1556583
	nedaňové	91568	147261	2479	204631	202068	211050	129806	146860
	granty a transfery	1023699	904921	1157625	1217885	1366770	1186892	1391583	1404289
kapitálové príjmy	spolu	152717	87932	61086	80851	245857	171755	208857	164152
	nedaňové	111317	73514		62938		142633	65739	22908
	granty a transfery	41400	14418	13625	17865			27648	141244
príjmové fin. oper.		1330	483	231210	182180	215975	109916	64637	48661
% daňové na celkové P		46	49	45	48	43	52	47	47
počet obyv.		603699	554172	600386	708498	694763	657119	798596	771947
celk. príjmy na obyv.		3,89	4,04	4,78	4,57	5,11	5,28	4,26	4,30
daňové príjmy na obyv.		1,79	1,98	2,14	2,19	2,19	2,73	2,01	2,02

2005 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		77959570	74355075	95358992	107364137	117898460	115258149	112884883	110221901
bežné príjmy	spolu	72846146	71420235	85656543	98633108	102568446	105908385	103806546	103157804
	daňové	35826064	36494191	42623813	51414227	50492565	59473710	53305683	51669090
	nedaňové	3039501	4888170	82288	6792505	6707429	7005577	4308770	4874859
	granty a transfery	33980582	30037874	38426110	40426376	45368452	39397597	46192093	46613855
kapitálové príjmy	spolu	5069276	2918808	2027684	2683762	8160957	5701222	6932782	5448848
	nedaňové	3695047	2440218	0	2089159	0	4734548	2182135	760406
	granty a transfery	1374228	478590	452267	593009	0	0	917745	4688442
príjmové fin. oper.		44148	16033	7674766	6047268	7169057	3648543	2145555	1615249
% daňové na celkové P		46	49	45	48	43	52	47	47
počet obyv.		603699	554172	600386	708498	694763	657119	798596	771947
celk. príjmy na obyv.		129	134	159	152	170	175	141	143
daňové príjmy na obyv.		59	66	71	73	73	91	67	67
vlastné príjmy		42560612	43822579	42706101	60295891	57199993	71213835	59796588	57304355
miera sebestačnosti		0,55	0,59	0,45	0,56	0,49	0,62	0,53	0,52

2006 (v tis. Sk)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		2678838	2543347	2984775	3659569	3658485	3776344	4320116	3541626
bežné príjmy	spolu	2545040	2434084	2869402	3370782	3423391	3466062	3718795	3446408
	daňové	1310316	1287028	1442833	1761384	1681083	1953270	1998491	1744322
	nedaňové	112974	161166	3870	32206	262412	231044	151359	149036
	granty a transfery	1121750	985545	1261458	1354725	1479896	1281748	1568945	1553050
kapitálové príjmy	spolu	42009	7459	21562	91916	152638	59747	117045	30297
	nedaňové	22570	1723				9058	25540	8358
	granty a transfery	19439	5736			140571	49272	90648	21939
príjmové fin. oper.		91789	101804	93811	196871	82456	250535	484276	64921
% daňové na celkové P		49	51	48	48	46	52	46	49
počet obyv.		606753	555075	599847	707305	695326	655762	800483	773086
celk. príjmy na obyv.		4,42	4,58	4,98	5,17	5,26	5,76	5,40	4,58
daňové príjmy na obyv.		2,16	2,32	2,41	2,49	2,42	2,98	2,50	2,26

2006 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		88921131	84423654	99076379	121475447	121439454	125351656	143401580	117560446
bežné príjmy	spolu	84479851	80796787	95246697	111889466	113635763	115052181	123441380	114399788
	daňové	43494523	42721503	47893282	58467245	55801733	64836686	66337748	57900883
	nedaňové	3750050	5349731	128460	1069041	8710483	7669256	5024198	4947089
	granty a transfery	37235278	32714101	41872735	44968621	49123548	42546239	52079433	51551816
kapitálové príjmy	spolu	1394443	247593	715727	3051061	5066653	1983237	3885182	1005676
	nedaňové	749187	57193	0	0	0	300671	847773	277435
	granty a transfery	645257	190400	0	0	4666102	1635531	3008962	728241
príjmové fin. oper.		3046837	3379274	3113955	6534920	2737038	8316238	16075018	2154982
% daňové na celkové P		49	51	48	48	46	52	46	49
počet obyv.		606753	555075	599847	707305	695326	655762	800483	773086
celk. príjmy na obyv.		147	152	165	172	175	191	179	152
daňové príjmy na obyv.		72	77	80	83	80	99	83	75
vlastné príjmy		47993760	48128427	48021742	59536285	64512215	72806612	72209719	63125407
miera sebestačnosti		0,54	0,57	0,48	0,49	0,53	0,58	0,50	0,54

2007 (v tis. Sk)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		3045678	2916569	3265551	3770383	3713315	4254008	4896310	4183681
bežné príjmy	spolu	2959642	1533434	3015300	3616042	3597971	3630140	3926742	3637977
	daňové	1619346	1483621	1554547	1924816	1791994	2034141	2095592	1887011
	nedaňové	165740	195549	171433	275428	241948	288408	176614	179270
	granty a transfery	1174556	1020619	1308084	1415798	1564029	1307591	1654536	30316
kapitálové príjmy	spolu	59790	1735	35832	55140	28926	257887	119980	85543
	nedaňové	11495	139			9310	183831	84438	40593
	granty a transfery	48295	1596			19616	73436	35542	28851
príjmové fin. oper.		26246	1381400	214419	99201	86418	365981	849588	460161
% daňové na celkové P		53	51	48	51	48	48	43	45
počet obyv.		610850	557151	599831	706758	695698	654668	801939	774103
celk. príjmy na obyv.		4,99	5,23	5,44	5,33	5,34	6,50	6,11	5,40
daňové príjmy na obyv.		2,65	2,66	2,59	2,72	2,58	3,11	2,61	2,44

2007 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		101097988	96812355	108396435	125153785	123259477	141207196	162527717	138872768
bežné príjmy	spolu	98242116	50900684	100089624	120030596	119430757	120498573	130343955	120758713
	daňové	53752440	49247195	51601507	63892186	59483303	67521111	69560911	62637290
	nedaňové	5501560	6491038	5690533	9142535	8031202	9573392	5862511	5950674
	granty a transfery	38988117	33878344	43420434	46995884	51916252	43404070	54920534	1006307
kapitálové príjmy	spolu	1984664	57591	1189405	1830321	960167	8560280	3982606	2839507
	nedaňové	381564	4614	0	0	309035	6102071	2802828	1347441
	granty a transfery	1603100	52977	0	0	651132	2437629	1179778	957678
príjmové fin. oper.		871208	45854080	7117407	3292868	2868552	12148344	28201155	15274547
% daňové na celkové P		53	51	48	51	48	48	43	45
počet obyv.		610850	557151	599831	706758	695698	654668	801939	774103
celk. príjmy na obyv.		166	174	181	177	177	216	203	179
daňové príjmy na obyv.		88	88	86	90	86	103	87	81
vlastné príjmy		59635564	55742847	57292040	73034721	67823541	83196574	78226250	69935405
miera sebestačnosti		0,59	0,58	0,53	0,58	0,55	0,59	0,48	0,50

2008 (v tis. Sk)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		3736569	4069933	4683078	4507261	4536898	4504824	4936851	4993507
bežné príjmy	spolu	2969327	2870192	3185485	3802864	3793053	3827443	4217892	3930255
	daňové	1613042	1596764	1667566	2065440	1903032	2190166	2251331	1778380
	nedaňové	147837	221925	179423	270961	248933	306139	247723	228303
	granty a transfery	1208448	1051503	1338496	1466463	1641088	1331138	1718838	1674261
kapitálové príjmy	spolu	389881	48937	87207	64204	204261	289993	140085	132202
	nedaňové	356677	47433	46032			270270	125193	132202
	granty a transfery	33204	1504	41175	48818	183709	18704	14892	21920
príjmové fin. oper.		377361	1150804	1410386	640192	539584	387388	578874	931050
% daňové na celkové P		43	39	36	46	42	49	46	36
počet obyv.		616578	559934	599859	706375	696347	653697	803955	775509
celk. príjmy na obyv.		6,06	7,27	7,81	6,38	6,52	6,89	6,14	6,44
daňové príjmy na obyv.		2,62	2,85	2,78	2,92	2,73	3,35	2,80	2,29

2008 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		124031368	135097026	155449711	149613642	150597424	149532762	163873420	165754066
bežné príjmy	spolu	98563600	95272920	105738731	126231959	125906294	127047832	140008365	130460566
	daňové	53543185	53002855	55353051	68560048	63169090	72700193	74730499	59031401
	nedaňové	4907289	7366560	5955753	8994257	8263062	10161953	8222897	7578271
	granty a transfery	40113125	34903505	44429928	48677654	54474142	44185687	57054969	55575284
kapitálové príjmy	spolu	12941678	1624411	2894742	2131197	6780223	9626004	4649970	4388302
	nedaňové	11839507	1574487	1527982	0	0	8971320	4155646	4388302
	granty a transfery	1102171	49924	1366760	1620473	6098022	620859	494324	727611
príjmové fin. oper.		12526090	38199695	46816238	21250487	17910908	12858926	19215085	30905198
% daňové na celkové P		43	39	36	46	42	49	46	36
počet obyv.		616578	559934	599859	706375	696347	653697	803955	775509
celk. príjmy na obyv.		201	241	259	212	216	229	204	214
daňové príjmy na obyv.		87	95	92	97	91	111	93	76
vlastné príjmy		70289982	61943902	62836786	77554305	71432152	91833466	87109042	70997975
miera sebestačnosti		0,57	0,46	0,40	0,52	0,47	0,61	0,53	0,43

2009 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		127070823	116389433	145797203	146872041	165094563	138330189	173681941	160886771
bežné príjmy	spolu	108633377	100585364	113180140	132544667	136733693	132214564	149540394	136755127
	daňové	62623277	55615455	57196099	70434455	66402885	73117414	75771414	68136578
	nedaňové	4292912	6530449	6772296	8356137	8853902	10254199	8114446	7143408
	granty a transfery	41717188	38439460	49211745	53754074	61476906	48842951	65654534	61475141
kapitálové príjmy	spolu	3568681	426067	1180883	557327	7970364	3832521	2907195	3171298
	nedaňové	2759342	355723	754347			2708271	902165	1399515
	granty a transfery	809339	70344	426535			1124250	2005030	1771783
príjmové fin. oper.		14868766	15378002	31436181	13770047	20390506	2283104	21234352	20960346
% daňové na celkové P		49	48	39	48	40	53	44	42
počet obyv.		622706	561525	599214	705661	697502	653186	807011	778120
celk. príjmy na obyv.		204	207	243	208	237	212	215	207
daňové príjmy na obyv.		101	99	95	100	95	112	94	88
vlastné príjmy		69675531	62501627	64722743	78790592	75256787	86079884	84788025	76679501
miera sebestačnosti		0,55	0,54	0,44	0,54	0,46	0,62	0,49	0,48

2010 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		113475835	103927662	123346028	140993854	169212180	137501038	179480964	143113389
bežné príjmy	spolu	103336564	95671459	107392622	128156981	130228284	125077626	141233101	130656738
	daňové	54075897	47067753	49025655	60552452	56727410	61571966	64518619	57892248
	nedaňové	5053241	7124488	6564447	10350183	9229449	12010726	7247137	7648398
	granty a transfery	46347101	41479218	51802520	57254347	64271425	51494933	69467345	2527730
kapitálové príjmy	spolu	2340148	1845818	2522742	4936534	22852468	4207759	17940653	11147109
	nedaňové	200473	1077512	115112		534311	1262135	578920	1140377
	granty a transfery	2139675	768306	2407631		22318157	2945624	17361733	1863864
príjmové fin. oper.		7799123	6410385	13430663	7900339	16131428	8215653	20307210	1309542
% daňové na celkové P		48	45	40	43	34	45	36	40
počet obyv.		628686	563081	598819	704752	698274	652218	809443	780000
celk. príjmy na obyv.		180	185	206	200	242	211	222	183
daňové príjmy na obyv.		86	84	82	86	81	94	80	74
vlastné príjmy		59329611	55269753	55705214	70902635	66491170	74844828	72344676	66681023
miera sebestačnosti		0,52	0,53	0,45	0,50	0,39	0,54	0,40	0,47

2011 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		121887962	162532872	174868826	180305759	155750274	146851831	202263322	170715388
bežné príjmy	spolu	108573295	102545384	112654544	135011763	138394058	131185026	150156335	138134362
	daňové	63118861	54729845	56164027	70443252	65889247	71537619	75110074	66991714
	nedaňové	5504778	8596642	7065046	11540839	11412253	11435543	7988206	8358190
	granty a transfery	39489186	39218897	49425471	53101991	61092258	1283355	67085055	62784458
kapitálové príjmy	spolu	1443870	6516792	3757327	5090436	7664254	7539286	29267590	10745742
	nedaňové	1044048	170203	302865		492945	1541355	1109269	1050980
	granty a transfery	399822	6346589	3454463		7155405	1145463	28158321	9694762
príjmové fin. oper.		11870797	53470696	58456955	40203561	9691962	8127519	22839397	21835284
% daňové na celkové P		52	34	32	39	42	49	37	39
počet obyv.		606537	555509	594186	689564	689601	660128	815806	792991
celk. príjmy na obyv.		201	293	294	261	226	222	248	215
daňové príjmy na obyv.		104	99	95	102	96	108	92	84
vlastné príjmy		69667687	63496690	63531938	81984091	77794445	84514518	84207549	76400884
miera sebestačnosti		0,57	0,39	0,36	0,45	0,50	0,58	0,42	0,45

2012 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		119037877	122026357	135990347	155152962	160552295	155157449	177102269	163500521
bežné príjmy	spolu	111219458	102701834	112471179	135069408	140388764	129156332	150373765	137533414
	daňové	65762516	56189532	57121951	71977530	66989525	72451260	77542275	67692349
	nedaňové	5714366	8447573	7830044	11962597	12165219	11107837	7835457	7908972
	granty a transfery	40014520	38064729	47519185	51129282	61234020	45597235	64996033	58997594
kapitálové príjmy	spolu	728057	9682758	13685352	14136514	8216029	14835693	10969809	9444097
	nedaňové	257734	1288491	322912		816219	1727912	688396	950246
	granty a transfery	470323	8394267	13362440	9101320	7299810	13074287	10281413	8332251
príjmové fin. oper.		7090362	9641765	9833816	5947040	11947502	11165424	15758695	16523010
% daňové na celkové P		55	46	42	46	42	47	44	41
počet obyv.		612682	556577	593159	688400	690121	658490	817382	794025
celk. príjmy na obyv.		194	219	229	225	233	236	217	206
daňové príjmy na obyv.		107	101	96	105	97	110	95	85
vlastné príjmy		71734615	65925596	65274906	83940127	79970963	85287009	86066128	76551567
miera sebestačnosti		0,60	0,54	0,48	0,54	0,50	0,55	0,49	0,47

2013 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		126060796	114362508	126523838	155122187	165290434	158652970	171503756	174701587
bežné príjmy	spolu	113482746	106227876	113614777	139053008	142001384	133787452	154660610	146126474
	daňové	67442521	57490072	58453400	73608002	68254779	75098671	80296931	70416306
	nedaňové	6958506	9352597	8166498	13189162	12006765	13699871	7852262	10793999
	granty a transfery	41281679	39385207	46994880	52255844	61749840	57201888	66511417	64916169
kapitálové príjmy	spolu	2199959	2666741	6271749	11326764	12537549	12212979	7980290	12969049
	nedaňové	1498965	54702	485340		2609857	2454631	289298	1622786
	granty a transfery	700995	2612039	5786410		7091439	9758348	7690992	11225132
príjmové fin. oper.		10378091	5467891	6637311	4742415	10751501	12652539	8862856	15606064
% daňové na celkové P		53	50	46	47	41	47	47	40
počet obyv.		618380	557608	592394	682662	690420	656813	818916	794756
celk. príjmy na obyv.		204	205	214	227	239	242	209	220
daňové príjmy na obyv.		109	103	99	108	99	114	98	89
vlastné príjmy		75899991	66897371	67105237	86797164	82871401	91253173	88438491	82833091
miera sebestačnosti		0,60	0,58	0,53	0,56	0,50	0,58	0,52	0,47

2014 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		122437198	115005648	173616162	155377460	203171422	153803993	185575357	185218825
bežné príjmy	spolu	119319219	108133326	114263352	143164317	147406501	137312862	161348156	151008757
	daňové	72236152	60126359	60449640	77628866	71121319	79127700	83781324	73358626
	nedaňové	5415874	7765732	778293	13382078	12222103	11470184	7944270	9083849
	granty a transfery	42677416	40241235	46035419	5215373	64063079	46714978	69622562	131153640
kapitálové príjmy	spolu	1609314	2524115	4166004	2618972	7439065	6271793	10152958	20038217
	nedaňové	10224	277583	261483	247975	920574	19110	613192	1913030
	granty a transfery	1599090	2246532	3904521	2363697	4985501	12524476	9539766	18125187
príjmové fin. oper.		1508665	4348207	55186806	9594170	48325856	10219338	14074243	14171851
% daňové na celkové P		59	52	35	50	35	51	45	40
počet obyv.		625167	558677	591233	684922	690449	655359	819977	795565
celk. príjmy na obyv.		196	206	294	227	294	235	226	233
daňové príjmy na obyv.		116	108	102	113	103	121	102	92
vlastné príjmy		77662250	68169674	61489416	91258919	84263996	90616994	92338786	84355505
miera sebestačnosti		0,63	0,59	0,35	0,59	0,41	0,59	0,50	0,46

2015 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		132970242	133209377	130692727	170436668	171588268	157864360	202934660	185218825
bežné príjmy	spolu	124847813	116837483	122503304	152088640	158338030	148249370	171952352	151008757
	daňové	76930504	67320404	67538993	85649361	79564273	87384307	93212257	73358626
	nedaňové	5533418	7698433	8062847	13836881	11947613	11735900	7498700	9083849
	granty a transfery	42383891	41818646	46901463	52602397	66826144	49129163	71241395	68566282
kapitálové príjmy	spolu	1948430	7161365	3357025	14199256	5648483	1307728	11164906	20038217
	nedaňové	751152	1562142	305961	1362245	684948	376189	270811	1913030
	granty a transfery	1197278	5599223	3051064	12837011	3332977	931539	10894095	18125187
príjmové fin. oper.		6173999	9210529	4832398	4148773	7601755	8307262	19817402	14171851
% daňové na celkové P		58	51	52	50	46	55	46	40
počet obyv.		633288	559697	589935	682527	690434	653024	820697	796650
celk. príjmy na obyv.		210	238	222	250	249	242	247	232
daňové príjmy na obyv.		121	120	114	125	115	134	114	92
vlastné príjmy		83215074	76580979	75907802	100848488	92196834	99496395	100981768	84355505
miera sebestačnosti		0,63	0,57	0,58	0,59	0,54	0,63	0,50	0,46

2016 (v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		141108263	138846677	147466745	179257683	171588268	167114928	209009168	194972991
bežné príjmy	spolu	129444806	123538402	129542518	165785260	158338030	157505297	183070618	173261985
	daňové	81602133	75406923	75997760	96007477	79564273	98731031	105471967	93867820
	nedaňové	5707735	8016756	8268177	17304564	11947613	12075729	10263253	253808
	granty a transfery	46411566	40114723	45276581	52473218	66826144	46698538	67335398	68879731
kapitálové príjmy	spolu	4276629	7188451	2348275	2775410	5648483	357196	5362653	13665471
	nedaňové	422168	2628953	1221674	1626966	684948	140322	481903	912878
	granty a transfery	3854461	4559498	1126601	1148445	4963535	216873	4880750	12752593
príjmové fin. oper.		7386828	8119824	15575952	10697013	7601755	9252435	20575897	8045535
% daňové na celkové P		58	54	52	54	46	59	50	48
počet obyv.		641892	561156	588816	680779	690778	651509	822310	798103
celk. príjmy na obyv.		220	247	250	263	248	257	254	244
daňové príjmy na obyv.		127	134	129	141	115	152	128	118
vlastné príjmy		87732037	86052632	85487611	114939007	92196834	110947082	116217123	95034506
miera sebestačnosti		0,62	0,62	0,58	0,64	0,54	0,66	0,56	0,49

2017(v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom		156924061	160385851	164751578	193620914	171588268	185173342	227804372	223335763
bežné príjmy	spolu	135795820	131375574	136360708	173999656	158338030	167367141	193773835	185140731
	daňové	85293397	81539235	82097432	103431678	79564273	106644921	114012752	101858024
	nedaňové	6447247	8393520	8520814	17098329	11947613	12083012	10474444	10680303
	granty a transfery	46679430	41442819	45742462	53469649	66826144	48639208	69286639	71195629
kapitálové príjmy	spolu	2624255	589233	1314105	2513907	5648483	457434	3226068	24814831
	nedaňové	511453	361623	1115410	2350222	684948	34692	971504	515369
	granty a transfery	48026360	227610	198695	163685	3332977	422742	4880750	891406
príjmové fin. oper.		18503987	28421044	27076765	17107351	7601755	17348767	30804469	13380201
% daňové na celkové P		54	51	50	53	46	58	50	46
počet obyv.		650838	562372	587364	678692	691023	649788	823826	799217
celk. príjmy na obyv.		241	285	280	285	248	285	277	279
daňové príjmy na obyv.		131	145	140	152	115	164	138	127
vlastné príjmy		92252097	90294378	91733656	122880229	92196834	118762625	125458700	113053696
miera sebestačnosti		0,59	0,56	0,56	0,63	0,54	0,64	0,55	0,51

2018(v €)		BSK	TTSK	TSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK
príjmy celkom			152786664	179467726	202460807	226556573	202831135	241675822	222970440
bežné príjmy	spolu		144282656	147060118	186620883	186889964	182736558	210433338	199128248
	daňové		91116298	91535202	115209461	107601212	119027282	127628093	113946298
	nedaňové		11014761	9354697	17816281	16114415	13665359	10651265	14000764
	granty a transfery		42151597	46170219	53595141	63714337	50043916	80541365	71181186
kapitálové príjmy	spolu		92898	6717118	3115386	8362748	231725	8387385	19717607
	nedaňové		11552	1225964	26338	166363	122131	42818	12429
	granty a transfery		81346	5491154	3089049	8196385	109594	8344567	215826
príjmové fin. oper.			8411110	25690490	12724538	31303861	19862853	22855099	4124585
% daňové na celkové P			60	51	57	47	59	53	51
počet obyv.		659598	563591	585882	676672	691368	647874	825022	800414
celk. príjmy na obyv.			271	306	299	328	313	293	279
daňové príjmy na obyv.			162	156	170	156	184	155	142
vlastné príjmy			102142611	102115863	133052080	123881990	132814772	138322176	127959491
miera sebestačnosti			0,67	0,57	0,66	0,55	0,65	0,57	0,57